

PSALMEN

135-140

Gods grootheid, verbondstrouw,
alwetendheid en alomtegenwoordigheid

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/psalmen/135-140

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Psalm 135: Gods macht boven de afgoden	4 min	5
2	Gods macht in schepping en Israëls strijd	3 min	6
3	Wat Gods berouw betekent	2 min	8
4	Levenloze afgoden en dienaren van God	3 min	9
5	Psalm 136 en het eeuwige refrein	4 min	12
6	Beurtzang over Gods verbondsliefde	4 min	15
7	Verbondsliefde in Israëls geschiedenis	4 min	17
8	Psalm 137 en Davids laatste psalmen	2 min	18
9	De rijkdom van Psalm 138	3 min	20
10	Gods Woord boven Zijn Naam	4 min	22
11	Christus als het vleesgeworden Woord	3 min	24
12	Gods Woord opgevat als belofte	3 min	26
13	Gods Naam als openbaring van Zijn karakter	3 min	28
14	Wat David zelf van de profetie begreep	3 min	29

15	Kracht ontvangen midden in beproeving	2 min	31
16	Alle koningen zullen Christus belijden	2 min	32
17	God ziet om naar de nederigen	2 min	34
18	Gods rechterhand als Redder	3 min	35
19	God voltooit Zijn werk in ons	3 min	37
20	Gods macht en de menselijke wil	3 min	38
21	Hoop als basis voor verandering	3 min	40
22	Vertrouwen en gebed om voltooiing	3 min	42
23	Psalm 139: volledig door God gekend	4 min	44
24	God kent onze toekomstige gedachten	3 min	46
25	Gods voorkennis en onze vrije wil	5 min	48
26	Bijbelse voorbeelden van Gods voorkennis	4 min	50
27	Nergens ontsnappen aan Gods aanwezigheid	4 min	52
28	God kende ons al in de moederschoot	3 min	54
29	Wonderlijk gevormd en samengeweven	3 min	55

30	Wetenschap, ontwerp en geloof in God	2 min	57
31	Het embryo als door God gewild leven	4 min	58
32	David over het haten van Gods vijanden	4 min	60
33	Psalm 140: gebed om bescherming	4 min	63
	Om verder te lezen		65

1

Psalm 135: Gods macht boven de afgoden

We gaan naar Psalm 135. Eén ding dat we merken naarmate we verder komen in de Psalmen, is dat we meestal meer tegelijk behandelen. Dat wil zeggen, de Psalmen lijken sneller voorbij te vliegen naarmate we verder in het boek komen. Dat komt deels doordat veel van de latere Psalmen kort zijn, maar ook doordat ze materiaal bevatten dat lijkt op, of zelfs identiek is aan, materiaal dat we al eerder hebben behandeld. Daar ontkomen we in het boek Psalmen niet aan. In de eerste delen van de Psalmen komen we bepaalde uitdrukkingswijzen, bepaalde gedachten en bepaalde ervaringen voor het eerst tegen. Dan moeten we daar opmerkingen over maken en ze onderzoeken. Maar wanneer we ze tegen het einde van het boek steeds opnieuw tegenkomen, is het minder nodig om die specifieke uitleg en opmerkingen te geven, omdat het bekend terrein is.

Dat zal het geval zijn bij de Psalmen die voor ons liggen, en in het bijzonder bij de Psalm die we nu bekijken, Psalm 135. Er staat in deze Psalm geen enkel vers dat geheel uniek is voor deze Psalm. Ieder vers is óf uit een andere Psalm geciteerd, óf wordt in een ander gedeelte van de Schrift geciteerd of aangehaald, voor het grootste deel in de Psalmen. Er komen reeksen van meerdere verzen voor die lijken op iets wat we al in eerdere Psalmen hebben gezien. Wat uitleg en commentaar betreft, is het niet echt nodig om het materiaal opnieuw door te nemen, omdat we het allemaal al eerder hebben gezien. Maar we zullen het opnieuw lezen.

Dat doen we omdat dit een nieuwe rangschikking van het materiaal is, ook al is het materiaal voor ons niet nieuw. De rangschikking is nieuw. En we moeten bedenken dat degene die dit heeft samengesteld — hij is anoniem — dat met een bedoeling heeft gedaan. De gedachten die hij uit andere Psalmen gebruikte, waren namelijk betekenisvol toen ze op deze manier bij elkaar werden gezet. Het hoofdthema, of de eenheid, van deze Psalm lijkt een tegenstelling te zijn tussen de luister en macht van

God, de ware God, en de zwakheid en leegheid van afgoderij. Het eerste deel gaat over de aanbidding van God, de ware God, en over Zijn grootheid. Het laatste deel gaat over de afgoden en stelt hun zwakheid tegenover de ware God.

Halleluja! Loof de Naam van de HEERE, loof Hem, dienaren van de HEERE,

PSALMEN 135:1

We zien dat een groot aantal van de latere Psalmen zo begint. In het Hebreeuws is het ‘halleluja’. Vooral de laatste vijf Psalmen, Psalm 146 tot en met 150, beginnen en eindigen elk met dat woord ‘halleluja’, of beginnen er in elk geval mee.

Daarom worden ze de grote Hallelpsalmen genoemd, de grote lofpsalmen.

‘Hallelujah’ betekent:

Prijs de Heer, en dat is wat we aan het begin van deze Psalm hebben. We hebben al een aantal Psalmen gehad die zo begonnen en eindigden.

u, die staat in het huis van de HEERE, in de voorhoven van het huis van onze God. Loof de HEERE, want de HEERE is goed; zing psalmen voor Zijn Naam, want die is lieflijk. Want de HEERE heeft Zich Jakob verkoren, Israël als Zijn persoonlijk eigendom.

PSALMEN 135:2-4

Hier wordt niet in het bijzonder gesproken over de man Jakob, die ook Israël werd genoemd, maar over het volk dat van hem afstamde, het volk Israël.

2

Gods macht in schepping en Israëls strijd

Want ik weet: de HEERE is groot; onze Heere gaat alle goden te boven.

PSALMEN 135:5

Dat is waarschijnlijk de thematische uitspraak, de kernzin, van de hele Psalm: de HEERE staat boven alle goden.

Al wat de HEERE behaagt, doet Hij, in de hemel en op de aarde, in de zeeën en alle diepe wateren. Hij doet dampen opstijgen van het einde der aarde, Hij maakt de bliksemflitsen bij de regen, Hij brengt de wind uit Zijn schatkamers naar buiten. Hij trof de eerstgeborenen in Egypte, van de mens af tot het vee toe. Hij zond tekenen en wonderen in uw midden, Egypte, aan de farao en al zijn dienaren. Hij versloeg vele volken en doodde machtige koningen: Sihon, de koning van de Amorieten, en Og, de koning van Basan, en al de koninkrijken van Kanaän.

PSALMEN 135:6-11

Deze twee koningen, Sihon en Og, waren koningen die niet in Kanaän woonden, maar aan de oostkant van de Jordaan. Je herinnert je misschien dat de Joden met Mozes door de woestijn zwierven en uiteindelijk aan de oostkant van het Beloofde Land kwamen. Toen ze onder Jozua het land binnentrokken, kwamen ze vanuit het oosten. Ze staken de Jordaan in westelijke richting over, het Beloofde Land in. Aan de oostelijke oever en de oostkant van de Jordaan, vlak ten oosten van Kanaän, troffen ze bepaalde koningen aan die zich tegen hen verzetten, vooral de Amorieten en de Moabieten. Sihon en Og behoorden tot de koningen die ze daar tegenkwamen en overwonnen.

Deze koningen, die ze aan de oostkant overwonnen, waren de eerstelingen van de overwinning die hun werd gegeven. Dat moest hen bemoedigen voor de veldslagen die nog voor hen lagen, want ze zouden in het land Kanaän tien koningen tegenkomen. God liet hun Zijn macht zien om hen te bemoedigen om het land binnen te gaan en de andere veldslagen te voeren. Dat deed Hij door hun de overwinning op deze koningen te geven.

Er wordt gesproken over de grote volken die Hij versloeg en de machtige koningen die Hij doodde, in wezen door middel van hun oorlogen: Sihon, de koning van de Amoriëten, Og, de koning van Basan, en ook alle koninkrijken van Kanaän.

Hun land gaf Hij als erfelijk bezit, als erfelijk bezit aan Zijn volk Israël. HEERE, Uw Naam bestaat voor eeuwig; De gedachtenis aan U, HEERE, is van generatie op generatie. Want de HEERE zal Zijn volk recht verschaffen en het zal Hem berouwen over Zijn dienaren.

PSALMEN 135:12-14

3

Wat Gods berouw betekent

Deze uitdrukking,

Keer terug, HEERE, hoelang nog? Laat het U berouwen over Uw dienaren.

PSALMEN 90:13

komt voor in Psalm 90, vers 13, die door Mozes geschreven is. Ze is ontleend aan iets wat Mozes eerder in Deuteronomium had gezegd. Dat hebben we gezien toen we Psalm 90 behandelden. Wanneer er staat dat God berouw zal krijgen, betekent dat niet dat Hij berouw heeft zoals wij berouw hebben. Wij hebben berouw omdat we iets verkeerd hebben gedaan en daarover van gedachten moeten veranderen. We moeten ons omkeren en het tegenovergestelde doen. Wanneer God berouw heeft, zoals de Bijbel die uitdrukking soms met betrekking tot Hem gebruikt, betekent dat niet dat Hij iets verkeerd heeft gedaan. Het betekent dat Hij een nieuw beleid aanneemt, een nieuwe handelwijze. Hij keert Zich om en doet iets anders dan wat Hij daarvoor deed. Het betekent niet dat Hij van Zijn kant op enigerlei wijze schuld erkent.

Zo lezen we in het verhaal van de zondvloed dat God de slechtheid van de samenleving in de dagen van Noach bezag, en dan staat er:

Toen kreeg de HEERE er berouw over dat Hij de mens op de aarde gemaakt had, en het bedroefde Hem in Zijn hart.

GENESIS 6:6

Dat betekent niet dat Hij iets kwaads had gedaan en berouw moest hebben alsof het zonde was. Berouw hebben betekent dat het Hem speet, dat Hij Zijn koers veranderde en in plaats daarvan besloot hen uit te roeien. We komen dit soort taalgebruik over God vaak tegen. Het kan ons verbazen als we niet goed beseffen wat het betekent: dat God berouw kreeg.

In dit geval betekent het dat God soms een oordeel over Zijn volk bracht, maar dat Hij het altijd weer omkeerde. Hij veranderde altijd weer Zijn beleid en wijzigde Zijn koers door hen later te zegenen, meestal omdat zij zich van hun zonden bekeerden.

4

Levenloze afgoden en dienaren van God

Dan krijgen we deze bekende passage, die we tegenkwamen in Psalm 115, vers 4 tot en met 8:

Hun afgoden zijn zilver en goud, het werk van mensenhanden: zij hebben een mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet; zij hebben oren, maar horen niet; zij hebben een neus, maar ruiken niet; hun handen, die tasten niet; hun voeten, die gaan niet; er komt geen geluid uit hun keel. Laat wie ze maken hun gelijk worden, al wie op hen vertrouwt.

PSALMEN 115:4-8

Daar zijn die groepen weer die we tegenkwamen in Psalm 115, vers 9, 10 en 12. Hier worden er vier genoemd, maar drie van die vier werden in Psalm 115 samen genoemd, en ook in Psalm 118. Er wordt gesproken over het huis van Israël. Er wordt gesproken over het huis van Aäron, en dat is het priesterschap. En er wordt gesproken over de godvrezenden, de heidenen die in de ware God zijn gaan geloven. In dit geval wordt aan de groep ook nog het huis van Levi toegevoegd, dat eigenlijk niet veel verschilt van het huis van Aäron. Beide zijn groepen die voor de dienst van God apartgezet zijn. Het huis van Aäron maakte zelfs deel uit van de stam Levi. Er wordt dus eigenlijk geen nieuwe gedachte toegevoegd met de woorden:

De afgoden van de heidenvolken zijn zilver en goud, werk van mensenhanden. Zij hebben een mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet. Zij hebben oren, maar horen niet; er is zelfs geen adem in hun mond. Laat wie ze maken hun gelijk worden, al wie op hen vertrouwt. Huis van Israël, loof de HEERE; huis van Aäron, loof de HEERE. Huis van Levi, loof de HEERE; u die de HEERE vreest, loof de HEERE.

PSALMEN 135:15-20

Verwijzing gecontroleerd: de spreker noemde Psalmen 115:4-8, maar de bewoording is Psalmen 135:15-20.

Geloofd zij de HEERE vanuit Sion, Hij Die in Jeruzalem woont. Halleluja!

PSALMEN 135:21

Dat wil zeggen: de God Die in Jeruzalem woont.

Halleluja! Loof de Naam van de HEERE, loof Hem, dienaren van de HEERE,

PSALMEN 135:1

Dit is dus werkelijk een Hallelpsalm. Hij begint en eindigt met de uitdrukking:

Halleluja. Halleluja. Prijs de Heer.

5

Psalm 136 en het eeuwige refrein

De volgende psalm is bijna komisch, hoewel hij niet komisch bedoeld is. Het lezen ervan wordt zo moeizaam, omdat in elke tweede regel, namelijk in het laatste deel van

ieder vers, luidt:

Loof de HEERE, want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Loof de God der goden, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Loof de Heere der heren, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die grote wonderen doet, Hij alleen, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die de hemel met inzicht maakte, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die de aarde boven het water uitspande, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die de grote lichten maakte, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; de zon tot heerschappij over de dag, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; de maan en sterren tot heerschappij over de nacht, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die de Egyptenaren trof in hun eerstgeborenen, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; en Israël uit hun midden uitleidde, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; met sterke hand en met uitgestrekte arm, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die de Schelfzee in tweeën deelde, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; en Israël er middendoor deed gaan, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; maar de farao met zijn leger in de Schelfzee stortte, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die Zijn volk door de woestijn leidde, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die grote koningen versloeg, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; en machtige koningen doodde, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; Sihon, de koning van de Amorieten, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; en Og, de koning van Basan, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Hij gaf hun land als erfelijk bezit, want Zijn goedertierenheid is

voor eeuwig; als erfelijk bezit aan Zijn dienaar Israël, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die aan ons dacht in onze nederige staat, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; en ons aan onze tegenstanders ontrukte, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die aan alle vlees voedsel geeft, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Loof de God van de hemel, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig.

PSALMEN 136:1-26

We zijn die uitdrukking in heel wat psalmen tegengekomen. Ik heb erop gewezen dat dit inderdaad precies was wat de stammen uitspraken toen ze voor de legers uit gingen. De zangers en muzikanten gingen voor de legers uit, niet zonder wapens, maar met muziekinstrumenten, toen Josafat zijn legers in 2 Kronieken, hoofdstuk 20, ten strijde stuurde. Wat ze zongen, was precies deze regel:

Loof de HEERE, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig!

2 KRONIEKEN 20:21

Deze psalm herhaalt die regel in ieder afzonderlijk vers, 26 verzen lang. Deze psalm wordt soms het Grote Hallel genoemd, of de Grote Lofzang, omdat hij zo indrukwekkend is. In het Hebreeuws heeft de uitdrukking niet zoveel lettergrepen. Door het aantal lettergrepen dat de uitdrukking in het Engels heeft, onderbreekt ze de gedachte echt en lijkt ze in deze psalm omslachtig. Maar de Hebreeuwse uitdrukking is veel bondiger, veel korter, meer alsof je zegt:

Aan Zijn liefde komt geen einde.

Dat is iets korter. Het heeft ongeveer half zoveel lettergrepen.

6

Beurtzang over Gods verbondsliefde

In 26 verschillende verzen worden allerlei voorbeelden gegeven. Elk vers bevat een bepaalde uitspraak over de openbaring van Zijn grootheid. Na iedere uitspraak antwoordde het volk waarschijnlijk als een echo met deze woorden. Misschien sprak de priester de eerste uitspraak uit, waarna het volk gezamenlijk, als een koor, zei:

Want aan Zijn liefde komt geen einde. Zijn barmhartigheid duurt eeuwig.

Het woord ‘mercy’ daar is dat Hebreeuwse woord dat standvastige liefde betekent, of verbondsliefde, zoals de Joden het zouden opvatten. Het is bij uitstek een woord dat betrekking heeft op Gods trouw aan Zijn verbond. Hij sloot een verbond om dit volk lief te hebben, en Hij blijft bij Zijn liefde. Die is standvastig. Die is onveranderlijk. Die is onvoorwaardelijk. Hij blijft liefhebben. Dit werd vrijwel zeker gezongen op de manier die ik noemde, zoals bij de beurtlezing die tegenwoordig soms in gemeenten plaatsvindt. De voorganger leest dan de ene regel en vervolgens leest de gemeente de volgende. Sterker nog, wij zullen het op die manier doen. Ik weet niet of we moeten zeggen: ‘For His mercy endureth forever,’ zoals het in de King James staat, of de nauwkeuriger vertaling moeten gebruiken, die veel meer overeenkomt met de manier waarop het in het Hebreeuws staat: ‘His love has no end.’ Dat onderbreekt de gedachte niet zo sterk. Sommige van deze verzen worden midden in een zin onderbroken door de uitroep: ‘For His mercy endureth forever.’ Wij zullen het zeggen zoals het in de King James staat.

Je zult merken dat wat er in de eerste drie verzen over God wordt gezegd, over Hem spreekt als de allerhoogste God, boven allen, boven alle goden en boven alle heren. Dat wil zeggen: in het rijk van goden en dingen die worden aanbeden, is er niemand zo groot als God. Hij is de grootste en de hoogste. Dat is wat de eerste drie verzen zeggen.

Vervolgens spreken de verzen 4 tot en met 9 over Zijn grote scheppingsdaden: hoe Hij de hemel en de wateren schiep en de grote lichten maakte, de zon, de maan en de sterren. Dat zijn de dingen waarover in de verzen 4 tot en met 9 wordt gesproken. We zien God in de verzen 4 tot en met 9 dus beschreven als de Schepper.

Vervolgens gaat het in de verzen 10 tot en met 16 over Gods bevrijding van het volk Israël uit Egypte. In de verzen 10 tot en met 16 wordt Hij dus gevierd als Bevrijder. Vervolgens wordt Hij in de verzen 17 tot en met 22 beschreven als Degene Die de Joden overwinningen op hun vijanden geeft. Hij is dus de grote Overwinnaar over de andere volken en over hun goden.

De laatste verzen spreken over Hem als een vriend en als een Vader voor ons. We zien dus dat deze psalm God van begin tot eind prijst om verschillende aspecten van Zijn karakter. Hij is de allerhoogste God, boven allen. Hij is de Schepper. Hij is de Bevrijder van Zijn volk. Hij is de Overwinnaar over alle vijanden. En Hij is ook, zoals Jezus ons leerde Hem aan te spreken:

Bidt u dan zo: Onze Vader, Die in de hemelen zijt. Uw Naam worde geheiligd.

MATTHEÛS 6:9

We zullen deze gedachten dus steeds terugzien naarmate we verdergaan.

7

Verbondsliefde in Israëls geschiedenis

Loof de HEERE, want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Loof de God der goden, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Loof de Heere der heren, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die grote wonderen doet, Hij alleen, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die de hemel met inzicht maakte, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die de aarde boven het water uitspande, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die de grote lichten maakte, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; de zon tot heerschappij over de dag, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; de maan en sterren tot heerschappij over de nacht, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die de Egyptenaren trof in hun eerstgeborenen, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; en Israël uit hun midden uitleidde, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; met sterke hand en met uitgestrekte arm, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die de Schelfzee in tweeën deelde, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; en Israël er middendoor deed gaan, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; maar de farao met zijn leger in de Schelfzee stortte, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die Zijn volk door de woestijn leidde, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die grote koningen versloeg, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; en machtige koningen doodde, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; Sihon, de koning van de Amoriëten, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; en Og, de koning van Basan, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig.

Hij gaf hun land als erfelijk bezit, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; als erfelijk bezit aan Zijn dienaar Israël, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die aan ons dacht in onze nederige staat, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig; en ons aan onze tegenstanders ontrukte, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Die aan alle vlees voedsel geeft, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig. Loof de God van de hemel, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig.

PSALMEN 136:1-26

Wanneer je beseft dat het woord ‘mercy’ daar de verbondsliefde betekent, de standvastige liefde van God, kun je zien hoe elk van deze regels daarvan spreekt. Wanneer we het woord ‘mercy’ gebruiken, lijken sommige regels niet te kloppen. Wanneer er staat hoe Hij de eerstgeborenen van Egypte sloeg, gevolgd door ‘for His mercy endureth forever’, lijkt dat niet erg barmhartig van God. Of: ‘He slew great kings, for His mercy endureth forever.’ Het klinkt bijna als een tegenstrijdigheid. Het klinkt bijna alsof Hij in die gevallen niet barmhartig is.

Wanneer je beseft dat hiermee Zijn verbondsliefde wordt bedoeld — dat wil zeggen, Hij had een verbond gesloten om Israël het land te geven — dan zie je Zijn verbondsliefde en Zijn trouw aan Zijn verbond in het feit dat Hij deze dingen met hun vijanden deed, hen door de Rode Zee heen bracht, enzovoort. Dat is natuurlijk een van de thema’s die in zoveel Psalmen worden bezongen. Bijna elke Psalm die een deel van de geschiedenis van de Joden doorloopt, legt sterke nadruk op de uittocht. Dat komt doordat die zo’n belangrijk deel van hun geschiedenis was: de geboorte van hun volk.

8

Psalm 137 en Davids laatste psalmen

We slaan Psalm 137 helemaal over, omdat dit een van de vloekpsalmen was die we hebben bestudeerd. Het is de psalm die door de ballingen wordt gezongen wanneer ze naar Babylon zijn weggevoerd en hun wordt gevraagd muziek te maken, enkele Joodse

liederen voor hun overweldigers te spelen om hen te vermaken. Ze zeiden:

Hoe zouden wij een lied van de HEERE zingen in een vreemd land?

PSALMEN 137:4

Vervolgens spreekt de psalm een vloek uit over Babylon en de wens dat het uiteindelijk ten val zal komen. Daar gaat die psalm over.

Met Psalm 138 begint een nieuwe reeks psalmen van David, acht om precies te zijn. Deze acht vormen Davids laatste bijdragen aan de Psalmen, en het zijn acht opeenvolgende psalmen die door David zijn geschreven. Daarna hebben we niets meer van David. In deze psalmen gaan we voor het laatst iets van hem horen. Nogmaals, veel van deze psalmen weerspiegelen andere psalmen en zullen niet veel commentaar nodig hebben. Sommige hebben iets bijzonders. Psalm 139 bijvoorbeeld bevat veel unieke elementen die in de andere psalmen niet voorkomen.

Maar in Psalm 138 schrijft David:

Ik zal U loven met heel mijn hart, in de tegenwoordigheid van de goden zal ik voor U psalmen zingen. Ik zal mij neerbuigen naar Uw heilig paleis en Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid en om Uw trouw, want om heel Uw Naam hebt U Uw belofte groot gemaakt. Op de dag dat ik riep, hebt U mij verhoord; U hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel. Alle koningen van de aarde zullen U loven, HEERE, wanneer zij de woorden uit Uw mond gehoord hebben. Zij zullen zingen van de wegen van de HEERE, want de heerlijkheid van de HEERE is groot. Want de HEERE is verheven; toch ziet Hij om naar de nederige, maar de hoogmoedige kent Hij van verre. Als ik midden in de benauwdheid verkeer, maakt U mij levend; U strekt Uw hand uit tegen de toorn van mijn vijanden, Uw rechterhand verlost mij. De HEERE zal Zijn werk voor mij voltooien; Uw goedertierenheid, HEERE, is voor eeuwig; laat de werken van Uw handen niet los.

PSALMEN 138:1-8

9

De rijkdom van Psalm 138

Wanneer ik deze psalm lees, moet ik denken aan de spreuk:

Iemand die verzadigd is, vertrapt honingzeem, maar voor een hongerige is al het bittere zoet.

SPREUKEN 27:7

Dat komt helemaal niet doordat die spreuk in deze psalm wordt uitgebeeld. Maar nadat je alle Psalmen hebt doorgelopen, is het bijna alsof je zo verzadigd bent dat je sommige van de latere psalmen nauwelijks nog kunt waarderen, omdat je er al zo veel hebt gehad. Toch staan er zo veel rijke dingen in deze psalm dat we hem misschien vanwege onze verzadiging verafschuwen, hoewel hij werkelijk iets zoets is. Er staan enkele prachtige verzen in, enkele prachtige beloften. We moeten ervoor zorgen dat onze vermoeidheid, doordat we vóór deze psalm al 137 psalmen hebben doorlopen, er niet toe leidt dat we er te snel overheen gaan of de prachtige dingen missen die hij zegt.

Helemaal aan het begin zegt hij bijvoorbeeld dat hij voor de goden lof zal zingen voor de Heere:

Ik zal U loven met heel mijn hart, in de tegenwoordigheid van de goden zal ik voor U psalmen zingen.

PSALMEN 138:1

In sommige gevallen verwijst 'de goden' in de Schrift naar de rechters van Israël, maar volgens mij is dat hier niet het geval. Er is geen reden om aan te nemen dat David van plan was voor de rechters te gaan staan en speciaal lofliederen te zingen.

Waarschijnlijker verwijst hij naar het feit dat hij vaak in ballingschap was, opgejaagd door zijn zoon of door Saul. Hij werd verdreven naar heidense landen waar andere goden werden aanbeden, waar hij zich in het gebied van andere goden bevond en waar die andere goden werden aanbeden in plaats van de ware God. Maar zelfs in ballingschap, zelfs te midden van de goden van de heidenen, zou hij lof zingen voor de ware God, al was hij misschien de enige die dat deed. Terwijl alle anderen de andere goden prezen, zou hij trouw blijven en tijdens zijn ballingschap voor de ware God zingen.

Hij zegt:

Op de dag dat ik riep, hebt U mij verhoord; U hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel.

PSALMEN 138:2

Bedenk dat David niet leefde in de tijd dat er een echte tempel was. Dit moet dus verwijzen naar de tabernakel in Jeruzalem. Maar het laat ook zien dat hij in ballingschap moet zijn geweest toen hij dit zei en schreef. In plaats van in de tempel op Sion te aanbidden, moest hij zich namelijk in de richting van de tempel keren. Zo bad ook Daniël, toen hij in Babylon in ballingschap was, driemaal per dag in de richting van de tempel in Jeruzalem, naar het westen. Hier, in ballingschap, bidt David in de richting van de tempel. Want men was geneigd de Heere te verbinden met Sion en met de ark van het verbond die daar stond.

Hij zegt:

En ik prijs uw naam om uw liefde en trouw.

10

Gods Woord boven Zijn Naam

Deze laatste regel van vers twee is heel interessant. Ik moet zeggen dat hij ons op het eerste gezicht de indruk geeft dat hij iets betekent. Maar hoe langer we erover nadenken, hoe raadselachtiger het wordt wat hij zou kunnen betekenen. Ik heb commentaren moeten raadplegen om te zien of ik er meer licht op kon krijgen. Ze lijken het onderling eens te zijn over een bepaalde betekenis, die er niet noodzakelijkerwijs gemakkelijk uit af te leiden is. Maar de uitspraak luidt:

Want u hebt uw woord boven alles verheven.

We zijn geneigd hierin een verwijzing naar Christus, het Woord, te zien. Jezus is het vleesgeworden Woord. Dit soort Schriftgedeelten is soms erg behulpzaam geweest in gesprekken over de opvatting van de Jehovah's Getuigen. De Jehovah's Getuigen verheffen Jezus eigenlijk niet erg hoog, maar ze verheffen wel wat volgens hen de Naam van God is, namelijk Jehovah. Ze doen het voorkomen alsof iedereen die werkelijk tot God wil bidden de naam Jehovah moet gebruiken. En ze denken dat zij de enige ware gelovigen zijn, omdat ze zichzelf bij de naam van Jehovah noemen, alsof de naam van Jehovah voor ons werkelijk het belangrijkste is.

Maar hier staat dat God Zijn Woord zelfs boven Zijn Naam heeft grootgemaakt.

Vertaaltoelichting: de redenering van de spreker berust hier op de Engelse King James-lezing ‘Thy Word’. De aangehaalde HSV vertaalt het betreffende woord met ‘Uw belofte’.

We zouden het dus zo kunnen zien dat de Heilige Geest hier via David wilde voorzeggen dat het Woord, dat later vlees zou worden, namelijk Jezus, zelfs boven de naam Jehovah verheven is. Dit betekent niet dat Hij boven de Vader Zelf verheven is, maar dat we moeten denken in termen van Jezus in plaats van de naam Jehovah. Per slot van rekening wordt ons in het Nieuwe Testament door Petrus gezegd:

En de zaligheid is in geen ander, want er is onder de hemel geen andere Naam onder de mensen gegeven waardoor wij zalig moeten worden.

HANDELINGEN 4:12

Ons wordt niet gezegd dat we in dit tijdperk van het Nieuwe Testament onze blik moeten richten op de naam Jehovah, maar op de naam van Jezus.

Het betekent niet dat Gods naam niet Jehovah is. Volgens de Bijbel is dat wel zo. Maar het feit is dat Hij Zich in deze tijd van het nieuwe verbond aan de mens heeft geopenbaard door het vleesgeworden Woord, Dat Jezus is, en hier wordt Zijn Naam bedoeld.

Dat is niet de opvatting van de commentatoren over dit vers. Dat zijn mijn eigen indrukken. We weten dat Jezus een naam heeft gekregen die boven elke naam is. Volgens Filippenzen hoofdstuk 2, waarschijnlijk rond vers 10, werd Jezus verheven en kreeg Hij een naam boven elke naam, zodat:

opdat in de Naam van Jezus zich zou buigen elke knie van hen die in de hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn,

FILIPPENZEN 2:10

Dit wijst erop dat Jezus, het Woord, boven elke andere naam verheven is, zelfs boven de eerdere namen die God gebruikte om Zichzelf aan Zijn volk te openbaren. Hij heeft Zijn Woord boven Zijn Naam grootgemaakt.

Dat is beslist een betekenis die we in het vers zouden kunnen zien. Het enige probleem daarmee is dat we er gewoonlijk van zouden uitgaan dat David niet zo'n openbaring had over Jezus als het Woord. Wanneer David naar het Woord verwees, zou hij daarom over het algemeen niet aan Jezus hebben gedacht, want hij wist niets over Jezus als het Woord. De apostel Johannes lijkt zelfs de eerste te zijn geweest die ooit de openbaring ontving dat Jezus het Woord was. In het boek Openbaring, in Openbaring hoofdstuk 19, zag Johannes Jezus op een wit paard rijden, en hij zegt dat:

En Hij was bekleed met een in bloed gedoopt bovenkleed, en Zijn Naam luidt: Het Woord van God.

OPENBARING 19:13

11

Christus als het vleesgeworden Woord

Het is mijn overtuiging dat Openbaring vóór het evangelie van Johannes is geschreven. Dat is gewoon mijn overtuiging. Er bestaat blijkbaar enige discussie over en niemand kan het een of het ander bewijzen. Maar ik geloof dat alleen al dit feit erop wijst dat Openbaring eerder is geschreven dan het boek Johannes. In het boek Openbaring beschrijft Johannes dat hij de openbaring had ontvangen dat Jezus het Woord van God werd genoemd. Toen hij later het evangelie van Johannes schreef, begon hij zijn evangelie met de woorden:

In het begin was het Woord en het Woord was bij God en het Woord was God.

JOHANNES 1:1

Later zegt hij:

En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als van de Eniggeborene van de Vader), vol van genade en waarheid.

JOHANNES 1:14

wat waarschijnlijk de openbaring weerspiegelt die hij op het eiland Patmos over dit onderwerp had ontvangen.

Hoe dan ook, we krijgen de indruk dat Johannes de eerste persoon was die die specifieke openbaring ontving over Christus als het Woord. Als David die openbaring niet had, moet hij dus iets anders hebben bedoeld toen hij dit zei.

Ik wil wel zeggen dat de Heilige Geest vaak iets bedoelde waarvan de psalmist zich zelf niet eens bewust was. 1 Petrus 1:10-12 vertelt ons dat de profeten in het Oude Testament vaak nieuwsgierig waren naar de betekenis van hun eigen woorden, maar dat de Heere hun met de volgende woorden te kennen gaf dat deze boodschap niet voor henzelf bestemd was:

Naar deze zaligheid hebben de profeten, die geprofeteerd hebben over de genade die aan u bewezen is, gezocht en gespeurd. Zij onderzochten op welke en wat voor tijd de Geest van Christus, Die in hen was, doelde, toen Hij tevoren getuigde van het lijden dat op Christus komen zou, en ook van de heerlijkheid daarna. Aan hen werd geopenbaard dat zij niet zichzelf, maar ons dienden in de dingen die u nu verkondigd zijn door hen die u het Evangelie verkondigd hebben door de Heilige Geest, Die vanuit de hemel gezonden is; dingen, waarin de engelen begerig zijn zich te verdiepen.

1 PETRUS 1:10-12

Ik geloof dat de psalmist waarschijnlijk dezelfde ervaring had. Er waren momenten waarop de psalmist dingen schreef die profetisch naar Christus verwezen, zonder dat hij dat beseftte. Mijn gevoel is dat dit hier in deze zin het geval kan zijn: de Joden in het Oude Testament kenden God bij Zijn naam, Jehovah. Dat is de naam die Hij hun gaf, en zo noemden ze Hem. Maar in het Nieuwe Testament heeft God hun een nieuwe openbaring gegeven die daarbovenuit gaat, boven de naam die Hij in het Oude Testament openbaarde. Hij heeft hun een nieuwe naam gegeven. Het is de naam Jezus, Die het vleesgeworden Woord is.

Nu denk ik dat we veilig kunnen aannemen dat David waarschijnlijk niet in die richting dacht toen hij dit schreef. Misschien deed hij dat wel. We kunnen er niet zeker van zijn dat hij dat niet deed, maar het lijkt onwaarschijnlijk dat hij duizend jaar voordat Johannes die ontving zo'n bijzondere openbaring had over Jezus als het Woord.

12

Gods Woord opgevat als belofte

Er is nog een andere mogelijkheid, en dit is de opvatting van de commentatoren over het vers. Zij geloven dat het woord 'woord' vertaald zou moeten worden met 'belofte', omdat het een bepaald Hebreeuws woord is dat vaak naar een belofte verwijst. In Psalm 119 komt dit specifieke Hebreeuwse woord een aantal keren voor. Soms moet het vertaald worden met 'belofte' en soms met 'woord', want een belofte is een woord, een woord van de Heere. Dit specifieke Hebreeuwse woord zou dus vertaald kunnen worden met 'belofte'.

Wat de Naam betreft: Hij heeft Zijn belofte, zullen we zeggen, grootgemaakt boven heel Zijn Naam. Soms verwijst de uitdrukking 'de Naam van de HEERE' in het Oude Testament naar alles wat Hij over Zichzelf heeft geopenbaard. Mozes zei bijvoorbeeld tegen God:

Toen zei Mozes: Toon mij toch Uw heerlijkheid!

EXODUS 33:18

En God zegt:

Maar Hij zei: Ik zal al Mijn goedheid bij u voorbij laten komen, en in uw aanwezigheid zal Ik de Naam van de HEERE uitroepen, maar Ik zal genadig zijn voor wie Ik genadig zal zijn, en Ik zal Mij ontfermen over wie Ik Mij ontfermen zal. Hij zei verder: U zou Mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mens kan Mij zien en in leven blijven. Ook zei de HEERE: Zie, hier is een plaats bij Mij, waar u op de rots moet gaan staan. En het zal gebeuren, als Mijn heerlijkheid voorbijtrekt, dat Ik u in een kloof van de rots neer zal zetten en u met Mijn hand zal bedekken totdat Ik voorbijgegaan ben. En zodra Ik Mijn hand wegneem, zult u Mij van achteren zien, maar Mijn aangezicht zal niet gezien worden.

EXODUS 33:19-23

Dat specifieke voorval bevat veel mysterieuze elementen. Die zullen trouwens aan de orde komen wanneer we 2 Korinthe hoofdstuk 3 bestuderen. Maar het interessante is dat God zei:

Ik zal je mijn naam bekendmaken.

Toen Hij vervolgens voorbijkwam, verklaarde Hij:

Toen de HEERE bij hem voorbijkwam, riep Hij: HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, geduldig en rijk aan goedertierenheid en trouw, Die goedertierenheid blijft bewijzen aan duizenden, Die ongerechtigheid, overtreding en zonde vergeeft, maar Die de schuldige zeker niet voor onschuldig houdt en de ongerechtigheid van de vaders vergeldt aan de kinderen en kleinkinderen, tot in het derde en vierde geslacht.

EXODUS 34:6-7

of iets van die strekking. Met andere woorden, Zijn Naam bekendmaken was in feite Zijn karakter bekendmaken, wat voor God Hij is. Zijn Naam functioneerde als Zijn zelfopenbaring.

13

Gods Naam als openbaring van Zijn karakter

Het is zoals wanneer je iemand ontmoet. Als diegene je zijn naam geeft, is het alsof hij je een aanknopingspunt geeft waardoor je hem kunt kennen. Als je iemand ontmoette en nooit zijn naam te weten kwam, zou je later, wanneer je over hem sprak, misschien zeggen: 'Ik weet zijn naam niet, maar hij is zo en zo.' Maar door zijn naam te geven, hoeft hij in zekere zin niet meer te worden beschreven. Als ik met andere mensen praat die hem kennen en ik zeg: 'Todd', hoef ik hem niet te beschrijven. De naam Todd roept namelijk alles wat hij is bij je op. Ik hoef niet te zeggen: 'Er is een vent die ongeveer zo lang is, van boven kaal begint te worden, deze blonde baard laat groeien en altijd grapjes maakt.' Ik hoef hem niet voor je te beschrijven, want je weet wie hij is en zijn naam draagt al die informatie in zich. Maar als ik zijn naam niet wist en jij zijn naam ook niet wist, dan zou ik hem alleen zo kunnen beschrijven. Als ik informatie over hem probeerde over te brengen, zou ik moeten beschrijven hoe hij is.

Dus toen Mozes Gods heerlijkheid wilde zien, zei God:

Ik zal je mijn naam vertellen.

Maar hoewel we weten dat Jehovah de Naam van God is en er in het Oude Testament vaak over wordt gesproken als de Naam van God, verwees de Naam soms naar meer dan dat. Die stond voor alles wat God is, voor wat Hij ons over Zichzelf heeft verteld en voor heel Zijn karakter.

Als dat is wat het in deze passage betekende, dan menen de commentatoren het volgende. Ik geef dit niet aan je door als iets wat van de Heilige Geest afkomstig is, al kan het waar zijn. Ik zeg alleen dat dit de algemene consensus lijkt te zijn van de commentatoren die ik over deze specifieke passage heb gelezen. En dit is in bepaalde opzichten een moeilijke passage. Zij menen dat Hij in wezen zegt: 'De dingen die U hebt beloofd, gaan in feite ver uit boven de dingen die U tot nu toe over Uzelf hebt

geopenbaard.’ Dat wil zeggen: de belofte die Hij aan David deed, gaat in feite ver uit boven alles wat God daarvoor over Zichzelf had geopenbaard. De nieuwe belofte die Hij aan David heeft gegeven, openbaart iets meer over God dan Hij ooit tevoren had geopenbaard. Daarbij betekent Zijn Naam alles wat eerder over Hem was geopenbaard.

Dat lijkt misschien wat gezocht. Het lijkt misschien wat verwrongen. Ik geloof dat die uitleg een zekere mate van waarde moet hebben. Anders zouden alle geleerden het er niet over eens zijn, zoals ze dat blijkbaar wel zijn, en ze lijken niet van elkaar afhankelijk te zijn. Zij zien het woord ‘woord’ inderdaad als iets wat misschien beter met ‘belofte’ vertaald kan worden, en het woord ‘naam’ mogelijk als iets wat staat voor alles wat God is of alles wat Hij over Zichzelf heeft geopenbaard. Als dat het geval is, dan zouden we dat daar kunnen invullen. Maar zelfs als we dat aanvaarden, is het nog steeds niet de meest vloeiende gedachtegang. Toch kan dat zijn wat David in gedachten had.

14

Wat David zelf van de profetie begreep

Wanneer ik de Psalmen lees, en vooral Psalmen die volgens mij over Christus spreken, ben ik altijd benieuwd: wat dacht David? Dacht hij hierover met betrekking tot Christus, of wist hij niet eens dat hij over Christus sprak? Toen hij Psalm 22 schreef, met die beeldende beschrijving van de kruisiging en alles, gebruikte hij toen alleen bewoordingen die in zijn ogen heel poëtisch waren en op beeldende wijze uitlegden hoezeer hij zelf leed? En besepte hij niet dat dit ook uitbeeldde dat de toekomstige Christus werkelijk gekruisigd zou worden? Ik weet het niet, maar het is interessant om daarover na te denken. Om de Schrift te begrijpen, helpt het namelijk altijd om iets te weten over wat de schrijver probeerde over te brengen. En dan ten tweede, en misschien nog belangrijker, wat de Heilige Geest probeerde over te brengen.

In dit geval kan David het volgende hebben gezegd. Wanneer hij zegt:

Ik zal mij neerbuigen naar Uw heilig paleis en Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid en om Uw trouw, want om heel Uw Naam hebt U Uw belofte groot gemaakt. Op de dag dat ik riep, hebt U mij verhoord; U hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel. Alle koningen van de aarde zullen U loven, HEERE, wanneer zij de woorden uit Uw mond gehoord hebben. Zij zullen zingen van de wegen van de HEERE, want de heerlijkheid van de HEERE is groot. Want de HEERE is verheven; toch ziet Hij om naar de nederige, maar de hoogmoedige kent Hij van verre. Als ik midden in de benauwdheid verkeer, maakt U mij levend; U strekt Uw hand uit tegen de toorn van mijn vijanden, Uw rechterhand verlost mij. De HEERE zal Zijn werk voor mij voltooien; Uw goedertierenheid, HEERE, is voor eeuwig; laat de werken van Uw handen niet los.

PSALMEN 138:2-9

kan David hebben bedoeld dat de beloften die God aan David gaf, alles overtreffen wat God vóór die tijd over Zichzelf had geopenbaard. Maar de feitelijke bewoordingen, althans zoals die in de Engelse vertaling staan — en het is trouwens een goede weergave van het Hebreeuws — lijken bijna over Jezus te spreken. Het is bijna alsof het Woord dat vlees is geworden, Jezus Christus, voor ons een verhevener openbaring is dan de openbaring die in het Oude Testament door de Naam Jehovah werd gegeven.

Meer hoeven we niet met dit vers te worstelen. Ik weet niet of dit vers je moeilijkheden zou hebben opgeleverd als ik er geen opmerkingen over had gemaakt. Maar als ik het lees, wil ik weten waar het over gaat. Nu ik erover uitgepraat ben, weet ik het nog steeds niet, maar ik heb wel enkele ideeën.

15

Kracht ontvangen midden in beproeving

In vers 3 staat:

Toen ik naar u riep, antwoordde u mij en gaf u mij innerlijke kracht.

Let erop dat hij zegt:

Ik riep, wat erop wijst dat hij in moeilijke omstandigheden verkeerde. Hij maakte een beproeving door. Dus riep hij tot God en God antwoordde.

Als je een beproeving doormaakt en tot God roept, hoe verwacht je dan dat Hij antwoordt? Je verwacht dat Hij de beproeving verandert. Je verwacht dat Hij de omstandigheden verandert. Daar roep je gewoonlijk tot Hem om. Maar God antwoordde hem niet door de beproeving te veranderen. Zijn antwoord bestond erin dat Hij David veranderde en hem kracht gaf.

Het was net als toen Paulus vanwege zijn doorn in het vlees driemaal tot God riep dat die weggenomen mocht worden. God zei:

Maar Hij heeft tegen mij gezegd: Mijn genade is voor u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Daarom zal ik veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij komt wonen.

2 KORINTHE 12:9

Daarom zegt Paulus:

Maar Hij heeft tegen mij gezegd: Mijn genade is voor u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Daarom zal ik veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij komt wonen. Daarom heb ik een behagen in zwakheden: in smadelijke behandelingen, in noden, in vervolgingen, in benauwdheden, om Christus' wil. Want wanneer ik zwak ben, dan ben ik machtig.

2 KORINTHE 12:9-10

Het is een vergelijkbare situatie. Paulus riep tot de Heere om deze beproeving weg te nemen. De beproeving werd niet weggenomen, maar God beloofde hem sterker te maken. Dat is wat David hier ondervond. Wat zijn beproeving ook was, het lijkt erop dat hij op dit moment misschien in ballingschap was. Misschien riep hij om bevrijd te worden van Saul of Absalom, of wie het ook was die hem bij deze gelegenheid achtervolgde. De Heere antwoordde hem, maar Hij antwoordde hem niet door hem onmiddellijk terug te brengen naar Jeruzalem. Hij antwoordde hem door hem kracht te geven voor de beproeving van dat moment:

16

Alle koningen zullen Christus belijden

Alle koningen van de aarde zullen U loven, HEERE, wanneer zij de woorden uit Uw mond gehoord hebben.

PSALMEN 138:4

Vers 4 en de verzen daarna zijn in wezen een geloofsuitspraak over de toekomst. Ik geloof dat dit waarschijnlijk verwijst naar de tijd waarin de Heere terugkeert, wanneer Jezus terugkomt en alle knieën zich buigen en alle tongen belijden. Het woord ‘loven’ in vers 4 —

Zij zullen zingen van de wegen van de HEERE, want de heerlijkheid van de HEERE is groot.

PSALMEN 138:5

— is in feite niet het gebruikelijke Hebreeuwse woord voor loven. Het is eigenlijk een woord dat ‘belijden’ betekent. In het Hebreeuws wordt het gewoonlijk met ‘belijden’ vertaald.

Als er staat:

Alle koningen op aarde zullen u erkennen, Heer, dan zou dat natuurlijk betekenen dat, zoals Filippenzen 2 ons zegt, elke knie zich zal buigen en elke tong zal belijden dat Jezus Heere is. Uiteindelijk zullen al die koningen die zich nu tegen Hem verzetten, zich op een dag moeten neerbuigen en Hem als de ware Koning moeten belijden — eigenlijk als de Koning der koningen en de Heere der heren.

Alle koningen van de aarde zullen U loven, of U belijden, wanneer zij de woorden uit Uw mond horen. Of dat nu de woorden van oordeel zijn die op de oordeelsdag van Zijn troon uitgaan, of de woorden die mensen in deze tegenwoordige tijd horen wanneer zij met het Woord van God in aanraking komen en velen van hen zich dan natuurlijk neerbuigen en Hem belijden.

Uiteindelijk zullen alle koningen Christus belijden doordat zij woorden uit Zijn mond horen. Op dit moment hebben ze een keuze. Ze kunnen Hem in dit leven belijden als reactie op Zijn woorden van het Evangelie. Wanneer ze het Evangelie horen, kunnen ze Hem belijden, Hem gehoorzamen en christen worden, zoals sommige koningen hebben gedaan, hoewel het er maar heel weinig zijn. De anderen, die het in dit leven niet zullen doen, zullen het in het volgende leven doen. Zij zullen op de oordeelsdag Zijn woord van veroordeling horen en zij zullen belijden dat Hij inderdaad Heere is.

17

God ziet om naar de nederigen

Want de HEERE is verheven; toch ziet Hij om naar de nederige, maar de hoogmoedige kent Hij van verre.

PSALMEN 138:6

Dit zou in het bijzonder verwijzen naar degenen die in deze tijd gehoor geven aan het Woord van de Heere en Hem als hun Heere en Koning belijden. Dat zal hun natuurlijk vreugde brengen en zij zullen zingen en Hem aanbidden.

Als ik midden in de benauwdheid verkeer, maakt U mij levend; U strekt Uw hand uit tegen de toorn van mijn vijanden, Uw rechterhand verlost mij.

PSALMEN 138:7

Hij heeft het zojuist over koningen gehad. Zij behoren niet tot de nederigen van de aarde. Dit verwijst naar het feit dat God Zijn oproep tot koningen richt. Hij zendt Zijn Woord naar koningen en geeft hun reden om zich te verheugen en behouden te worden. Maar Hij richt Zijn oproep niet alleen tot de invloedrijken van de aarde, de rijken, de koningen en de machtige mensen van de aarde. Hoewel God Zelf hoog is — zo hoog zelfs dat de koningen van de aarde Hem moeten belijden als hoger dan zichzelf — slaat Hij toch acht op de nederige mensen.

Met de nederigen zouden altijd de mensen in de lagere lagen van de samenleving worden bedoeld, de mensen uit de lagere klasse, degenen die in de knel zitten en mensen die in moeilijkheden verkeren. Niet de mensen die op hun troon zitten en in weelde leven, maar degenen die als David zijn, die zich op dat moment niet in zo'n situatie bevond. Misschien zou de verwijzing naar de koningen zelfs een verwijzing naar Saul zijn, als David bij deze gelegenheid voor Saul vluchtte. Saul zelf zou zich op een dag voor Gods gezag moeten buigen. Maar God sloeg acht op de nederigen, zoals David. Maar de hoogmoedige kent Hij van verre.

Zowel in het boek Jakobus als in 1 Petrus staan uitspraken van deze strekking: God geeft de nederigen genade, maar weerstaat, zoals er staat, de hoogmoedigen. Jakobus 4:6 is een van die plaatsen, en ook in het vijfde hoofdstuk van 1 Petrus. Jakobus 4:6, en ik geloof dat het 1 Petrus 5:6 is. Daar wordt dus gezegd dat de Heere de hoogmoedigen weerstaat, maar de nederigen genade geeft. Dat is waarschijnlijk gebaseerd op dit soort uitspraak in de Psalmen:

God ziet om naar wie eenvoudig en nederig is, maar hoogmoedige mensen kent Hij alleen van een afstand.

18

Gods rechterhand als Redder

Vers 7 lijkt op een vers uit Psalm 23. Herinner je je dit vers?

Al ging ik ook door een dal vol schaduw van de dood, ik zou geen kwaad vrezen, want U bent met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij.

PSALMEN 23:4

Dat komt uit Psalm 23, vers 4. Hier hebben we dezelfde schrijver, die zegt:

Ik zal mij neerbuigen naar Uw heilig paleis en Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid en om Uw trouw, want om heel Uw Naam hebt U Uw belofte groot gemaakt. Op de dag dat ik riep, hebt U mij verhoord; U hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel. Alle koningen van de aarde zullen U loven, HEERE, wanneer zij de woorden uit Uw mond gehoord hebben. Zij zullen zingen van de wegen van de HEERE, want de heerlijkheid van de HEERE is groot. Want de HEERE is verheven; toch ziet Hij om naar de nederige, maar de hoogmoedige kent Hij van verre. Als ik midden in de benauwdheid verkeer, maakt U mij levend; U strekt Uw hand uit tegen de toorn van mijn vijanden, Uw rechterhand verlost mij. De HEERE zal Zijn werk voor mij voltooien; Uw goedertierenheid, HEERE, is voor eeuwig; laat de werken van Uw handen niet los.

PSALMEN 138:2-9

Ik heb bij een eerdere psalm al gezegd dat de uitdrukking ‘de rechterhand van God’, ‘Uw rechterhand’ of ‘Zijn rechterhand’ een verschijnsel is dat we zowel bij de Profeten als in de Psalmen zullen aantreffen. Er is weliswaar geen plaats in het Nieuwe Testament die ons duidelijk vertelt dat zulke verwijzingen op Christus slaan. Maar iedere keer dat we de uitdrukking ‘de rechterhand’ of ‘Gods rechterhand’ zien, zouden die passages nog steeds volkomen logisch zijn als we daar de naam Jezus voor in de plaats zetten.

In Jesaja staat bijvoorbeeld dat God keek en dat Hij Zich erover verwonderde dat er geen voorbidder en geen redder was. Daarom staat er dat Zijn rechterhand Hem behoud bracht. Dat zou natuurlijk een beeld van Jezus zijn.

Vertaaltoelichting: dit verband met ‘de rechterhand’ berust op de Engelse vertaling die de spreker gebruikt. De HSV heeft in Jesaja 59:16 ‘Zijn arm’.

Dat is het soort gebruik van de rechterhand dat we in de Schriften aantreffen. De rechterhand van God is altijd de Redder, altijd Degene Die Zijn hand uitstrekt om te redden, zo lijkt het. Zoals hij hier zegt:

Uw rechterhand zal mij redden.

David dacht waarschijnlijk niet specifiek aan Jezus. Maar in het Nieuwe Testament wordt ons verteld dat Jezus aan de rechterhand van God de Vader is. Dat duidt natuurlijk op Zijn ereplaats naast God, met gezag naast de Vader.

19

God voltooit Zijn werk in ons

Er staat:

De Heer zal afmaken wat Hij voor mij is begonnen.

Dit doet je misschien denken aan een uitspraak in het Nieuwe Testament, in Filippenzen 1:6. Paulus zei:

Ik vertrouw erop dat Hij Die in u een goed werk begonnen is, dat voltooien zal tot op de dag van Jezus Christus.

FILIPPENZEN 1:6

Dat wil zeggen: God heeft al aanspraak op je gemaakt en Hij is in je aan het werk, zoals een andere plaats in Filippenzen ons vertelt. Ik denk dat het Filippenzen 2:13 is, waar staat:

want het is God, Die in u werkt zowel het willen als het werken, naar Zijn welbehagen.

FILIPPENZEN 2:13

Ik geloof dat je dat in Filippenzen 2:13 zult vinden.

God is in je aan het werk. In Filippenzen 1:6 zegt hij dat God dat werk zal volbrengen. Het werk dat Hij in je begonnen is, zal Hij volbrengen tot de dag van Christus Jezus. Dat betekent dat Hij niet ergens aan begint en er dan mee ophoudt. God is niet iemand die opgeeft, zoals sommige mensen. Hij begint niet ergens aan om vervolgens te zeggen: 'Nou, ik denk dat Ik nu maar iets anders ga doen.'

Hij heeft trouwens behoorlijk veel in je geïnvesteerd. In het begin heeft Hij een hoge prijs voor je betaald door Jezus te sturen om voor je te sterven. Daarna heeft Hij Zich de moeite getroost je je hele leven achterna te zitten om je tot bekering te brengen. Hij heeft Zijn Geest gezonden om je te laten zien, je ogen voor het Evangelie te openen, je te laten begrijpen, je te overtuigen en je ertoe te brengen daarop te reageren. Hij heeft dat allemaal gedaan.

Sinds je christen bent, heeft Hij veel dingen in je leven gedaan waarvan je zelf kunt getuigen. Je kunt veranderingen zien die Hij in je leven tot stand heeft gebracht of geprobeerd heeft tot stand te brengen. Als Hij ze nog niet helemaal tot stand heeft gebracht, werkt Hij er nog steeds aan. Maar soms hebben we het gevoel dat onze groei zo langzaam gaat. Soms lijkt het zelfs alsof we één stap vooruitzetten en twee stappen achteruit. Dan lijkt het gewoon: 'Ik zal er nooit komen. Ik zal er echt nooit komen.'

Maar nee, jij bent niet degene die ervoor zal zorgen dat je daar komt. Natuurlijk zijn wij medewerkers van God. We moeten meewerken. Als we ons tegen Hem verzetten, zal het alleen maar langzamer gaan. Als we ons tegen Hem verzetten, zal het uiteindelijk opstandigheid worden en zullen we terugvallen. Maar als we ons niet verzetten, als we werkelijk met God willen meewerken, dan is het Zijn kracht, en niet de onze, die alles wat ons aangaat tot voltooiing zal brengen. Hij zal alles wat mij aangaat tot voltooiing brengen.

20

Gods macht en de menselijke wil

Denk eens aan alle machten die God tot Zijn beschikking heeft. De Psalmen bezingen zo vaak Zijn macht over de wind, de golven, de sterren en al die dingen. Denk eens aan de enorme kracht die ervoor zorgt dat de zon en de sterren hun banen door het heelal

volgen. Die hemellichamen zijn miljoenen keren groter dan de aarde en bewegen zich in een bepaalde baan. Hoeveel menselijke energie — raketbrandstof of wat dan ook — zou ervoor nodig zijn om een van die dingen te verplaatsen, al was het maar een paar centimeter? Dat is volstrekt onmogelijk. Alle brandstof op aarde zou niet genoeg kracht kunnen voortbrengen om die dingen te verplaatsen. Maar God beweegt ze moeiteloos, niet één, maar allemaal, miljoenen ervan. Hij houdt ze in beweging en zorgt ervoor dat ze niet uit hun baan raken. Gods macht is zo groot en Hij beschikt over alle natuurkrachten. Sterker nog, Hij houdt alle geestelijke machten van de wereld in toom. We weten dat Hij satan en de boze geesten beperkingen oplegt. Hij stelt hun bepaalde grenzen. Hij leidt alles wat er in de wereld gebeurt in bepaalde banen. Hij is soeverein. Dat is wat het woord ‘soeverein’ betekent. Hij heeft werkelijk alles onder controle. Niets kan zich tegen Hem verzetten en uiteindelijk Zijn bedoelingen dwarsbomen.

Nu dat zo is, moet je beseffen dat Hij elke druk kan uitoefenen die Hij maar op jouw leven wil uitoefenen, om je te volmaken en je te brengen tot wat je behoort te zijn. Hij zet je niet zomaar in een betonnen geul waarin je niet naar rechts of links kunt afslaan, want zo wil Hij niet met ons omgaan. Hij wil met onze wil werken. Hij wil ons in staat stellen uit vrije wil op Hem te reageren. Daarom zijn er momenten waarop we merken dat we niet precies doen wat Hij volgens ons waarschijnlijk liever had gewild. Misschien denken we dan: ‘God heeft deze situatie niet werkelijk onder controle.’ Maar besef dat God het uiteindelijke resultaat wel onder controle heeft.

God geeft ons de vrijheid om onze lessen op een gemakkelijke of een moeilijke manier te leren. We kunnen onmiddellijk op Zijn Woord reageren en het op de gemakkelijke manier leren. Als we niet onmiddellijk op Zijn Woord reageren, laat Hij ons deze kant en die kant opgaan en een paar moeilijke lessen leren. Maar uiteindelijk geeft Hij wel leiding. De Bijbel zegt:

Als hij valt, wordt hij niet weggeworpen, want de HEERE ondersteunt zijn hand.

PSALMEN 37:24

Verwijzing gecontroleerd: de voorafgaande uitspraak van de spreker, ‘De voetstappen van een man worden door de HEERE bepaald’, berust op Psalm 37:23 in de King James Version. Het weergegeven HSV-citaat is Psalm 37:24 en bevat die uitspraak niet.

Hij werkt in je om te willen en te doen wat Hem behaagt. Zo kiezen we zelf of we daarheen de rechte weg nemen of een kronkelweg volgen. Maar God is aan het werk en zal het uiteindelijke resultaat tot stand brengen. Dat is iets waaruit we hoop moeten putten.

21

Hoop als basis voor verandering

Een deskundige op het gebied van christelijke counseling, Jay Adams, die veel boeken over christelijke counseling heeft geschreven, gelooft dat mensen wanneer ze voor counseling komen bovenal hoop moeten krijgen. Wanneer mensen voor counseling komen, is dat gewoonlijk een laatste redmiddel. Sommige mensen vinden het gewoon heerlijk om naar een counselor te gaan, maar de meeste mensen willen niet naar een counselor, vooral niet bij huwelijksproblemen en dergelijke. Het is namelijk gênant om hun problemen open en bloot op tafel te leggen. Wanneer mensen bij een counselor komen, is dat meestal omdat ze vrijwel ten einde raad zijn. Ze hebben al het andere geprobeerd. Het heeft niet gewerkt. Ze zeggen: ‘Nou, misschien moeten we counseling proberen.’

Tegen de tijd dat iemand bij een counselor komt, heeft diegene heel vaak geen hoop meer. Hij heeft de hoop verloren. Misschien had hij eerder, toen hij probeerde zichzelf te verbeteren, nog een zekere hoop. Hij verwachtte: ‘Oké, als ik dit probeer, zal dat werken.’ Nee, dat werkte niet. ‘Als ik dat probeer, zal dat werken.’ Dat werkte ook niet. Uiteindelijk komt hij bij een counselor. Tegen die tijd heeft hij zo ongeveer alle hoop verloren. Zijn counselor is zijn laatste hoop, of soms gaat hij naar de counselor omdat hij verder helemaal geen hoop meer heeft.

Wat Jay Adams in zijn boek voor christelijke counselors zeer sterk benadrukt, is dat je mensen hoop moet geven, omdat er hoop is. Mensen die geen enkele hoop hebben, zullen niet veranderen. Als ze de hoop verliezen, zullen ze alleen maar wanhopen. Ze zullen het veranderingsproces niet doorlopen. Ze zullen niet inzien wat voor zin het heeft dat veranderingsproces te doorlopen. 'Wat voor zin heeft het om de veranderingen in mijn leven aan te brengen die de counselor me voorschrijft, aangezien het toch niet zal werken? Ik ben gedoemd om volledig ten onder te gaan.'

Het is een feit dat een christelijke counselor goede redenen heeft om degene die hij begeleidt hoop te geven, omdat God bepaalde beloften heeft gedaan. Het werk dat Hij in je begonnen is, zal Hij voltooien. David begreep:

Ik zal mij neerbuigen naar Uw heilig paleis en Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid en om Uw trouw, want om heel Uw Naam hebt U Uw belofte groot gemaakt. Op de dag dat ik riep, hebt U mij verhoord; U hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel. Alle koningen van de aarde zullen U loven, HEERE, wanneer zij de woorden uit Uw mond gehoord hebben. Zij zullen zingen van de wegen van de HEERE, want de heerlijkheid van de HEERE is groot. Want de HEERE is verheven; toch ziet Hij om naar de nederige, maar de hoogmoedige kent Hij van verre. Als ik midden in de benauwdheid verkeer, maakt U mij levend; U strekt Uw hand uit tegen de toorn van mijn vijanden, Uw rechterhand verlost mij. De HEERE zal Zijn werk voor mij voltooien; Uw goedertierenheid, HEERE, is voor eeuwig; laat de werken van Uw handen niet los.

PSALMEN 138:2-9

22

Vertrouwen en gebed om voltooiing

Dat wil zeggen: de dingen die mijn ontwikkeling, mijn groei en mijn bestemming betreffen, zal God volmaken. Hij zal ze tot voltooiing brengen. Dat is wat 'volmaken' betekent. Hij zal het tot voltooiing brengen, en dat geeft grond voor hoop. Daarom hoeven we nooit te wanhopen. Als we ooit iemand moeten begeleiden die wanhopig is, moet diegene dit soort hoop krijgen. Hij moet hoop krijgen, omdat er bij God hoop is.

David verwoordt het zo:

De Heer zal afmaken wat Hij voor mij is begonnen.

Hij neemt dat refrein uit Psalm 136 over:

Uw goedertierenheid, Uw standvastige liefde, is voor eeuwig.

Die laatste regel is eenvoudigweg een gebed dat in vervulling zal gaan wat de eerste regel van het vers zegt. De eerste regel van het vers zegt dat God datgene wat mij aangaat tot voltooiing zal brengen. In de laatste regel van het vers wordt gebeden dat dit inderdaad zo zal zijn. Hij heeft er vertrouwen in dat het waar is, maar niet zonder dat hij ervoor bidt. Hij gelooft dat God het zal doen, maar toch vindt hij dat hij moet

bidden en God moet vragen het te doen. Want hij weet dat het Gods wil is om het te doen, maar hij moet God de ruimte geven om het te doen door Hem erom te vragen, door te bidden. Dus:

Ik zal mij neerbuigen naar Uw heilig paleis en Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid en om Uw trouw, want om heel Uw Naam hebt U Uw belofte groot gemaakt. Op de dag dat ik riep, hebt U mij verhoord; U hebt mij versterkt met kracht in mijn ziel. Alle koningen van de aarde zullen U loven, HEERE, wanneer zij de woorden uit Uw mond gehoord hebben. Zij zullen zingen van de wegen van de HEERE, want de heerlijkheid van de HEERE is groot. Want de HEERE is verheven; toch ziet Hij om naar de nederige, maar de hoogmoedige kent Hij van verre. Als ik midden in de benauwdheid verkeer, maakt U mij levend; U strekt Uw hand uit tegen de toorn van mijn vijanden, Uw rechterhand verlost mij. De HEERE zal Zijn werk voor mij voltooien; Uw goedertierenheid, HEERE, is voor eeuwig; laat de werken van Uw handen niet los.

PSALMEN 138:2-9

waarmee hij zijn leven bedoelt. Mijn leven is het werk van Uw handen. Laat Uw werk op dit punt niet in de steek.

23

Psalm 139: volledig door God gekend

Psalm 139 is tamelijk lang, 24 verzen, maar bevat behoorlijk wat interessante elementen die vrij uniek zijn voor deze psalm. Het wordt dus niet slechts een herhaling van veel dingen die we al gelezen hebben. Er staat:

HEERE, U doorgrondt en kent mij. Ú kent mijn zitten en mijn opstaan, U begrijpt van verre mijn gedachten. U onderzoekt mijn gaan en mijn liggen, U bent met al mijn wegen vertrouwd. Al is er nog geen woord op mijn tong, zie, HEERE, U weet het alles. U sluit mij in van achter en van voren, U legt Uw hand op mij. Dit kennen — het is mij te wonderlijk, te hoog, ik kan er niet bij.

PSALMEN 139:1-6

“Whither shall I go from Thy Spirit? Or whither shall I flee from Thy presence? If I ascend up into heaven, Thou art there. If I make my bed in hell, behold, Thou art there. If I take the wings of the morning and dwell in the uttermost parts of the sea, even there Thy hand shall lead me, and Thy right hand shall hold me. If I say, Surely the darkness shall cover me, even the night shall be light about me. Yea, the darkness hideth not from Thee, but the night shineth as the day. The darkness and the light are both alike to Thee.

Want Ú hebt mijn nieren geschapen,

PSALMEN 139:13

of mijn nieren, mijn innerlijke mens. Dat wordt daarmee uitgebeeld.

mij in de schoot van mijn moeder geweven. Ik loof U omdat ik ontzagwekkend wonderlijk gemaakt ben; wonderlijk zijn Uw werken, mijn ziel weet dat zeer goed. Mijn beenderen waren voor U niet verborgen, toen ik in het verborgene gemaakt ben en geborduurd werd in de laagste plaatsen van de aarde. Uw ogen hebben mijn ongevormd begin gezien,

PSALMEN 139:13-16

of nog zonder vorm,

Uw ogen hebben mijn ongevormd begin gezien, en zij alle werden in Uw boek beschreven, de dagen dat zij gevormd werden, toen er nog niet één van hen bestond.

PSALMEN 139:16

“How precious are Thy thoughts unto me, O God! How great is the sum of them! If I should count them, they are more in number than the sand. When I awake, I am still with Thee. Surely Thou wilt slay the wicked, O God. Depart from me therefore, ye bloody men! For they speak against Thee wickedly, and Thine enemies take Thy Name in vain. Do not I hate them, O Lord, that hate Thee? And am I not grieved with those that rise up against Thee? I hate them with perfect hatred. I count them mine enemies. Search me, O God, and know my heart. Try me and know my thoughts, and see if there be any wicked way in me, and lead me in the way everlasting.” Hier staan veel verzen in die je misschien al kende, omdat er een aantal zeer citeerbare verzen tussen staan. In de eerste zes verzen spreekt hij voornamelijk over Gods alwetendheid, wat betekent dat God alles weet. Hij zegt dus:

HEERE, U doorgrondt en kent mij.

PSALMEN 139:1

Het woord 'searched' betekent eigenlijk dat alle onderdelen worden doorzocht en uitgezocht, en in feite dat elk detail wordt geanalyseerd. God heeft dus elk detail van mijn leven gekend. Zoals hij later uitlegt: zelfs toen ik in de schoot van mijn moeder gevormd werd, wist U alles over mij. Heere, U hebt mij doorzocht en U hebt mij gekend.

24

God kent onze toekomstige gedachten

In de volgende verzen, vers 2 tot en met 6, werkt hij verder uit hoeveel God werkelijk over mij weet. Hij kent mijn neerzitten en mijn opstaan. Met andere woorden, Hij weet wanneer ik ga zitten en wanneer ik opsta. God, U ziet elke beweging die ik maak.

Dit is moeilijk te begrijpen, omdat de woorden 'van verre' op verschillende manieren kunnen worden opgevat. 'Van verre' kan een afstand in ruimte of een afstand in tijd betekenen. Het kan 'ver weg' betekenen in de zin dat God miljarden kilometers verderop is, maar toch mijn gedachte ziet. Of het kan slaan op mijn gedachten die in de tijd nog ver weg zijn, die nog niet gedacht zijn, of op gedachten die honderden jaren geleden gedacht zijn, of wat dan ook. In zijn geval kunnen het natuurlijk geen gedachten uit zijn eigen verstand zijn die honderden jaren eerder gedacht waren, maar wel gedachten die in de tijd ver weg zijn. Het is niet duidelijk wat er bedoeld wordt.

Omdat hij in vers 7 tot en met 12 heel duidelijk maakt dat God niet ver weg is, maar overal aanwezig is, is het waarschijnlijk dat 'van verre' een afstand in tijd betekent. Persoonlijk geloof ik dat hij hier zegt dat God onze gedachten kent voordat we ze denken, gedachten die voor ons nog toekomstig zijn. Ze zijn ver bij ons vandaan. We

kunnen ze niet bereiken, omdat we nog niet op dat punt in de tijd zijn aangekomen. Maar God kent onze toekomstige gedachten. Dat is nogal wat wanneer je die gedachte grondig onderzoekt.

Een psalm van David, voor de koorleider. HEERE, U doorgrondt en kent mij. Ú kent mijn zitten en mijn opstaan, U begrijpt van verre mijn gedachten. U onderzoekt mijn gaan en mijn liggen, U bent met al mijn wegen vertrouwd. Al is er nog geen woord op mijn tong, zie, HEERE, U weet het alles. U sluit mij in van achter en van voren, U legt Uw hand op mij. Dit kennen — het is mij te wonderlijk, te hoog, ik kan er niet bij.

PSALMEN 139:1-6

Dat wil zeggen: U omringt alles wat ik doe. Wanneer ik loop, wanneer ik neerlig, bent U bekend met al mijn wegen. Dan zegt hij dat dit zelfs voor zijn woorden geldt:

Nog voordat er een woord op mijn tong ligt, weet U al precies wat ik ga zeggen, Heer.

Dat wil zeggen: ieder woord dat ik spreek, houdt U bij. U bent Zich volkomen bewust van alles wat ik zeg, alles wat ik doe, zelfs alles wat ik denk en alles wat ik nog zal denken. U hebt mij van achteren en van voren omsloten. Dat betekent waarschijnlijk dat U Zich bewust bent van mijn verleden en mijn toekomst. En U hebt Uw hand op mij gelegd. Die kennis is mij te wonderbaar. Dat wil zeggen: ze gaat mij gewoon ver te boven. Ze is te hoog. Ik kan er niet bij.

25

Gods voorkennis en onze vrije wil

Dezelfde schrijver, David, zei in een eerdere psalm, Psalm 131:

Voorwaar, ik heb mijn ziel tot rust en tot stilte gebracht, als een kind dat de borst ontwend is, bij zijn moeder, mijn ziel is in mij als een kind dat de borst ontwend is.

PSALMEN 131:2

Psalm 131, vers 1. Ik houd mij niet bezig met grote zaken of met dingen die te hoog voor mij zijn. Nu vertelt hij ons dat één ding dat te hoog voor hem is, Gods kennis is: hoeveel God weet.

Ik was ooit betrokken bij een conflict in onze gemeente in Santa Cruz dat eindigde in een scheuring van de gemeente. Ik stond aan de behoudende kant, en de mensen die zich afscheidden stonden aan de andere kant. De mensen die zich afscheidden, waren een groep die zichzelf als intellectuelen presenteerde. Zij geloofden dat ze met intellectuele argumenten Gods voorkennis konden wegedeneren. Zij geloofden dat God de toekomst niet kende.

Zij benadrukten het als volgt: als God absolute kennis van de toekomst heeft, dan is de toekomst noodzakelijkerwijs bepaald. Want als die niet bepaald is, kan Hij niet met zekerheid weten wat er gaat gebeuren. Ze zou bepaald moeten zijn. En als ze bepaald is, hebben wij daarin geen keuze. Als onze daden bepaald zijn, als onze toekomstige gedachten al bekend zijn voordat wij ze denken, dan ligt alles strikt vast. Wij hebben daarin geen keuze. Wij hebben geen vrije wil.

Je kunt zien hoe dat beantwoordt aan een intellectuele vorm van logica. Omdat zij op grond van die logica betoogden dat de mens wel degelijk een vrije wil heeft, meenden zij daarom dat God geen voorkennis moest hebben, geen kennis van de toekomst. Zij zeiden dat God sommige toekomstige dingen wel kent, omdat er bepaalde dingen zijn die Hij kan laten gebeuren. Daarom weet Hij bijvoorbeeld op welke dag de wereld zal eindigen, omdat Hij er een einde aan zal maken. Hij weet wanneer Hij dat zal doen.

Maar zij zeiden dat de mens een vrije wil heeft om zijn eigen gedachten te denken en zijn eigen zonden of zijn eigen rechtvaardige daden te doen. Vanwege die vrijheid die de mens heeft, weet God volgens hen nog niet wat de mens in bepaalde gevallen zal doen. Ze suggereerden dus dat Gods kennis van de toekomst beperkt was: dat God alleen wist wat Hij Zelf tot stand kon brengen, maar dat Hij niet wist en niet kon weten wat individuele mensen zouden gaan doen.

Ik stond aan de andere kant van die discussie. We hadden in de gemeente zelfs een raad waarin daarover werd gedebatteerd. Deze passage en Psalm 131 behoorden tot de Schriftgedeelten waarmee ik mijn uiteenzetting begon. Wanneer David spreekt over Gods grote, onbeperkte kennis, zegt hij misschien niet duidelijk dat de gedachten die God kent toekomstige gedachten zijn. Maar wanneer de passage wordt ontleed, klinkt vers 2 voor mij alsof hij het over toekomstige gedachten heeft. Zelfs als dat niet het geval was, is het heel duidelijk dat David nadenkt over Gods hogere kennis en over het feit dat God alles lijkt te weten. Dan komt hij tot de conclusie:

Die kennis is te wonderlijk voor mij; ze gaat mijn begrip te boven.

Met andere woorden: ik kan niet hopen te doorgronden hoeveel God weet.

Vervolgens wees ik erop dat David in Psalm 131 zei:

Mijn hart is niet hoogmoedig en ik kijk niet op anderen neer. Ik houd me niet bezig met grootse zaken of met dingen die te hoog gegrepen zijn voor mij.

Zoals ik het zag, hielden deze mensen zich bezig met dingen die te hoog voor hen waren. Dat God de toekomst zou kunnen kennen zonder noodzakelijkerwijs de vrije wil van de mens te schenden, behoort beslist tot wat voor God mogelijk is. Niets kan onmogelijk worden genoemd. Wij kunnen God niet beperken op manieren waarvan Hij Zelf niet heeft verklaard dat Hij daarin beperkt is. Hij heeft nooit gezegd dat Zijn kennis van de toekomst beperkt is.

Het kan te hoog voor ons zijn om te begrijpen hoe Hij de toekomst kan kennen zonder onze vrije wil te schenden. Want het lijkt erop dat het enkele feit dat Hij de toekomst kent, die toekomst bepaalt, waardoor wij geen vrijheid hebben. Maar de Bijbel geeft

aan dat wij een aanzienlijke mate van vrije wil hebben en dat God de toekomst kent, met inbegrip van de toekomstige keuzes van mensen.

26

Bijbelse voorbeelden van Gods voorkennis

Er zijn veel gevallen waarin de toekomstige keuzes van mensen heel goed bekend waren. Jezus zei tegen Petrus:

En Jezus zei tegen hem: Voorwaar, Ik zeg u dat u vandaag, in deze nacht, voordat de haan twee keer gekraaid zal hebben, Mij driemaal zult verloochenen.

MARKUS 14:30

Hoe wist Hij dat? Daarin had Petrus de vrijheid om de ene of de andere keuze te maken, maar Jezus wist dat hij bij die gelegenheid drie keer de verkeerde keuze zou maken.

Hij wist dat Judas Hem zou verraden. Dat staat in Johannes 6. Jezus wist vanaf het begin wie Hem zou verraden. Het boek Openbaring, dat toekomstige dingen lijkt te vertellen, noemt veel toekomstige keuzes die mensen zullen maken, waaronder dat zij trouw zullen zweren aan het beest, enzovoort. Het is duidelijk dat God weet wat de toekomst is.

Hij wist dat Kores de Joden zou laten gaan. In Jesaja 44 en 45 beschrijft Hij een man, 150 jaar voordat die man geboren werd. God noemt hem bij zijn naam en vertelt precies wat hij zal doen. Hij wist dat farao zich ertegen zou verzetten het volk te laten gaan. Hij wist hoelang hij zich zou verzetten, en Hij wist precies wanneer farao uiteindelijk zou instemmen. Aan het begin zei Hij tegen Mozes:

Vertaaltoelichting: de spreker haalt Exodus 4:21 hier aan als voorbeeld van Gods voorkennis van een menselijke keuze. De weergegeven HSV formuleert echter dat God Zelf het hart van de farao zal verharderen.

De HEERE zei tegen Mozes: Nu u naar Egypte gaat terugkeren, zie erop toe dat u al de wonderen waartoe Ik u in staat gesteld heb, vóór de farao doet. Ikzelf echter zal zijn hart verharderen, zodat hij het volk niet zal laten gaan.

EXODUS 4:21

Maar toen de tiende plaag kwam, zei Hij:

Dit zal werken. Hierna laat hij je gaan.

God geeft beslist aan dat Hij de toekomstige keuzes van mensen kent. Hij kende Judas, Hij kende Petrus, Hij kende iedereen. Als de Bijbel dus openbaart dat God zulke toekomstige dingen inderdaad kent, dan moeten we dat geloven, ook al weten we niet hoe Hij ze kan kennen. Als ik de vrije wil heb om morgen elke gedachte te denken die ik maar wil, hoe kan God dan weten wat ik zal kiezen als Hij mij niet beheerst? Hoe kan Hij dat weten? Ik weet niet hoe Hij dat kan weten, maar dat hoeft ik ook niet te weten. Alles wat ik weet, is dat Hij heeft gezegd dat het waar is. Zijn kennis is mij te wonderbaar. Ze is te hoog. Ik kan er niet bij, en ik hoeft er ook niet bij te kunnen. Ik hoeft mij niet bezig te houden met hoge dingen of met dingen die te hoog voor mij zijn. Dat is Gods probleem, niet het mijne.

Ik geloof dat het gewoon een kwestie van trots is bij deze mensen die tegen Gods voorkennis proberen in te gaan. Ze proberen te zeggen:

Als we het niet kunnen begrijpen, kan het niet waar zijn.

Maar daarmee verheffen ze natuurlijk het menselijk verstand tot een niveau waarop de mens denkt dat zijn verstand alles kan begrijpen wat werkelijk bestaat. En dat kan vanzelfsprekend niet zo zijn. God zei:

Want Mijn gedachten zijn niet uw gedachten, en uw wegen zijn niet Mijn wegen, spreekt de HEERE. Want zoals de hemel hoger is dan de aarde, zo zijn Mijn wegen hoger dan uw wegen en Mijn gedachten dan uw gedachten.

JESAJA 55:8-9

27

Nergens ontsnappen aan Gods aanwezigheid

David beseft hier dat de verzen 7 tot en met 12 iets beschrijven wat kan overkomen als frustratie omdat hij niet aan God kan ontsnappen. Misschien had hij er eigenlijk helemaal geen belangstelling voor om aan God te ontsnappen. Misschien probeerde hij alleen op levendige wijze duidelijk te maken dat God overal is. Maar de beelden die hij kiest, geven aan dat er in elk geval momenten zijn waarop hij wenst dat hij aan Gods aandacht zou kunnen ontsnappen. Hier heeft hij zojuist gezegd:

Ú kent mijn zitten en mijn opstaan, U begrijpt van verre mijn gedachten. U onderzoekt mijn gaan en mijn liggen, U bent met al mijn wegen vertrouwd. Al is er nog geen woord op mijn tong, zie, HEERE, U weet het alles. U sluit mij in van achter en van voren, U legt Uw hand op mij.

PSALMEN 139:2-5

Hij zegt:

Waar kan ik Uw Geest ontgaan, waar Uw aangezicht ontvluchten?

PSALMEN 139:7

Als ik naar de hemel opga, bent U daar vanzelfsprekend. Maar als ik naar de hel afdaal, bent U daar ook. Hel betekent hier Sheol. In het Hebreeuws staat Sheol, wat het graf kan betekenen. Zelfs als ik sterf, kan ik niet aan U ontsnappen. Zelfs als ik naar het graf ga, kan ik daar niet aan U ontsnappen, want U bent daar ook. Hoe waar is dat sinds Jezus stierf. Jezus daalde af naar de lagere delen van de aarde, opdat Hij alle dingen zou vervullen, staat er in Efeze 4. Jezus is Zelf daadwerkelijk afgedaald in Sheol. Wat David hier zegt, is dat er zelfs in de dood geen ontsnappen aan U is.

In vers 9 zegt hij:

Nam ik vleugels van de dageraad, woonde ik aan het einde van de zee,

PSALMEN 139:9

Hij had niet letterlijk vleugels zoals wij die tegenwoordig hebben en kon geen vliegtuig nemen.

Dat betekent natuurlijk de verre heidense landen. David had inzicht, want we weten dat hij bad met zijn gezicht naar Jeruzalem. Hij dacht in termen van God Die in Jeruzalem woonde, rondom de ark van het verbond, en alle Joden waren geneigd zo te denken. Maar David beseftte dat veel daarvan in wezen een manier van denken was en dat God daar niet werkelijk toe beperkt was. Hij beseftte dat zelfs als hij ver van Jeruzalem was, in de uiterste delen van de zee, op de verre eilanden, God hem ook daar nog steeds zou leiden, of hij dat nu wilde of niet. Gods hand zou nog steeds op hem rusten. Dat is wat hij in de verzen 9 en 10 zegt.

Vervolgens zegt hij in de verzen 11 en 12 dat je je voor mensen kunt verbergen wanneer je het donker ingaat, omdat mensen in het donker niet kunnen zien. Dus zegt hij:

Ik wacht gewoon tot het donker is. Dan kan God me niet zien.

Maar het maakt geen enkel verschil. Nacht, licht en duisternis maken voor God geen verschil. Dat heeft natuurlijk niets te maken met geestelijk licht en geestelijke duisternis. We weten dat die dingen voor God niet hetzelfde zijn. Hij heeft het over het vermogen van de duisternis om dingen te verbergen.

Voor mensen maakt het een groot verschil of het licht of donker is. Er worden 's nachts veel meer misdrijven gepleegd dan overdag, om heel voor de hand liggende redenen. Mensen kunnen 's nachts gemakkelijker met dingen weggkomen, omdat andere mensen hen in het donker minder goed kunnen zien. Maar bij God bestaat dat onderscheid niet. Zelfs als ik zeg dat de duisternis mij zal verbergen, zal het midden in de nacht als het middaguur zijn. Wat God betreft, Hij kan in duisternis en licht zien. Het is voor Hem allemaal hetzelfde. Hij heeft geen natuurlijk licht nodig om te zien. Zijn gezichtsvermogen is daarvan niet afhankelijk zoals het onze. Zo brengt hij tot uitdrukking dat er niet aan Gods aanwezigheid te ontkomen valt.

28

God kende ons al in de moederschoot

We hebben eerder benadrukt dat David soms sprak over hoe hij in de aanwezigheid van de Heere wilde komen. En toch zegt hij hier: hoe kun je eraan ontkomen? Ik heb eerder gezegd dat de aanwezigheid van God in de Schrift op twee manieren wordt gezien. In de ene betekenis gaat het om Zijn universele aanwezigheid, en daar wordt hier over gesproken: Hij is alomtegenwoordig. Hij is op alle plaatsen tegelijk. Maar de andere betekenis is Zijn geopenbaarde aanwezigheid. Hoewel Hij op alle plaatsen tegelijk is, ervaar je Hem namelijk niet overal. Je geniet niet noodzakelijkerwijs op elk moment van Zijn aanwezigheid, of Hij openbaart Zijn aanwezigheid niet op elk moment en op elke plaats. Er zijn dus twee betekenissen waarin Hij aanwezig is. Hij kan op een bepaalde bijeenkomst van christenen of op een bepaalde plek op aarde, op een bepaald moment, op geopenbaarde wijze aanwezig zijn. Dat was Hij toen Jezus op aarde rondliep, en dat was Hij in de tabernakel. Of we kunnen denken aan Zijn universele aanwezigheid, die evenzeer werkelijk is. Hij is overal tegelijk.

De verzen 13 tot en met 16 gaan over Gods kennis van hem. Niet alleen over Zijn kennis van Davids huidige daden, maar over het feit dat Hij alles van hem wist, zelfs voordat hij in de baarmoeder gevormd was. Dit gaat beslist over Gods voorkennis, want hij

spreekt over de tijd voordat mijn lichaamsdelen zelfs maar in het embryo gevormd waren. Het woord dat in vers 16 met ‘ongevormd begin’ wordt weergegeven, duidt in het Hebreeuws eigenlijk op het embryo. Er staat:

Uw ogen hebben mijn ongevormd begin gezien, en zij alle werden in Uw boek beschreven, de dagen dat zij gevormd werden, toen er nog niet één van hen bestond.

PSALMEN 139:16

Hij spreekt er dus over dat God al wist hoe hij eruit zou zien toen David nog een embryo in de baarmoeder van zijn moeder was. Hij wist al dat hij niet alleen tien vingers zou hebben, maar ook hoe de vingerafdrukken eruit zouden zien. Natuurlijk vertelt men ons tegenwoordig dat embryo's al in een heel vroeg stadium volledig ontwikkelde vingerafdrukken hebben. Maar het punt is dat God hem al kende voordat ook maar iets daarvan aan zijn lichaam tot bestaan kwam. God kende al die lichaamsdelen al. Over al zijn lichaamsdelen zegt hij in vers 16:

stonden in Uw boek geschreven. Dat betekent natuurlijk dat God alle delen van Davids lichaam al had opgeschreven en geïnventariseerd voordat ook maar één daarvan tot bestaan kwam, elk detail van zijn leven.

Vertaaltoelichting: de uitleg van de spreker volgt hier de King James-lezing ‘all my members’. In de HSV verwijst ‘zij alle’ in Psalm 139:16 naar de dagen die in Gods boek beschreven zijn.

29

Wonderlijk gevormd en samengeweven

In vers 13 staat:

Want Ú hebt mijn nieren geschapen, mij in de schoot van mijn moeder geweven.

PSALMEN 139:13

Die twee werkwoorden zijn ongelukkige vertalingen uit het Hebreeuws. Het eerste, 'possessed', zou beter vertaald kunnen worden met 'gevormd'. Het Hebreeuwse woord betekent werkelijk 'gevormd'. Waarom het in dit geval met 'possessed' vertaald is, weet ik niet. Het woord 'covered' zou beter vertaald kunnen worden met 'samengeweven'.

Vertaaltoelichting: deze kritiek betreft de Engelse King James-woorden 'possessed' en 'covered'. De aangehaalde HSV gebruikt hier al 'geschapen' en 'geweven'.

Het is het woord dat gebruikt wordt voor het weven van stof, waarbij de verschillende kleuren draad allemaal tot één stuk stof worden samengeweven. We zouden het dus zo moeten vertalen:

Want u hebt mijn binnenste gevormd.

Met de nieren worden waarschijnlijk alle inwendige organen bedoeld. God vormde de organen in zijn lichaam en weefde hem samen:

U hebt mij in de buik van mijn moeder in elkaar gezet. U hebt al mijn onderdelen daar tot één geheel samengeweven.

Hij zegt in vers 14:

Ik loof U omdat ik ontzagwekkend wonderlijk gemaakt ben;
wonderlijk zijn Uw werken, mijn ziel weet dat zeer goed.

PSALMEN 139:14

David had er geen idee van hoe waar die uitspraak is. In zijn tijd was er natuurlijk bij lange na niet zoveel onderzoek gedaan. Maar in zekere zin maakte dat het misschien nog wonderbaarder. Wij kunnen bijvoorbeeld het menselijk oog bestuderen vanuit het gezichtspunt van mensen die in een tijdperk van wetenschappelijke ontdekkingen leven. We kunnen te weten komen dat er miljarden kleine kegeltjes en staafjes zijn die de lichtgolven via de oogzenuw naar onze hersenen voeren en ze daar in een beeld omzetten. We kunnen spreken over alle delen van het oog: het hoornvlies en hoe dat het oog beschermt, en vervolgens via de pupil naar de lens gaan. De lens projecteert

het beeld ondersteboven op het netvlies achter in het oog. Door wetenschappelijk onderzoek zijn we al die dingen te weten gekomen, en kunnen we zeggen: ‘Dat is verbazingwekkend. Dat is wonderbaarlijk.’

Maar in zekere zin was het in zijn tijd niet minder wonderbaarlijk of verbazingwekkend. Hij wist tenslotte dat er iets gebeurt. Hij wist dat beelden op de een of andere manier door dat kleine gaatje gaan en ergens in zijn hoofd veranderen in iets wat hij kan zien. Hij wist niet hoe dat gebeurde. En de wetenschappelijke ontdekkingen van de moderne tijd hebben de verbazing en verwondering erover niet verminderd. Ze hebben die eigenlijk alleen maar versterkt. Ze hebben ons, denk ik, alleen maar bewuster gemaakt van hoe gedetailleerd wij in elkaar zitten.

30

Wetenschap, ontwerp en geloof in God

Darwin, die natuurlijk probeerde te betogen dat wij zonder goddelijke leiding, zonder leiding van God, geëvolueerd zijn, schreef eens aan een vriend over de oogbol. Hij zei: ‘Telkens wanneer ik aan het oog denk, huiver ik.’ Hij zei dat omdat hij wist hoe complex het oog was. Het deed hem huiveren wanneer hij probeerde te bedenken hoe hij dat vanuit de evolutie kon verklaren. Hij had zijn hele reputatie op de evolutietheorie gezet. Maar telkens wanneer hij aan het oog dacht, kreeg hij de kriebels, omdat hij beseftte dat er geen verklaring was voor de manier waarop dat geëvolueerd zou kunnen zijn. Het is te complex. Het wijst te sterk op een ontwerper.

David wist niet alles wat wij weten over het oog of, laten we zeggen, het voortplantingsstelsel. Denk eens aan wat je weet over seksuele voortplanting, over hoe die werkt. Denk eens aan alle bijzonderheden daarvan. David wist al die dingen niet. Hij wist natuurlijk wel dat voortplanting plaatsvond door seksuele activiteit. Hij had geen idee van de eicel en de zaadcel en van alles wat daarbij gebeurt. Maar hij wist dat zijn lichaam wonderbaarlijke eigenschappen had, Dat benam hem de adem. Hoe meer wij te weten komen, hoe meer dat natuurlijk waar blijkt te zijn. Hoe meer we erover leren, hoe meer het ons de adem beneemt.

Sommige mensen denken dat geloof in God en in wonderen vroeger geschikt was voor mensen die geen wetenschappelijke kennis hadden. Mensen in oude, primitieve tijden kenden de wetten van de wetenschap niet. Daarom verklaarden ze alles als een wonder, of schreven ze alles aan God toe omdat ze niet beter wisten. Maar atheïsten zeggen over het algemeen: ‘Wetenschappelijke ontdekkingen hebben het overbodig gemaakt om in God en wonderen te geloven, want nu kunnen we alles wetenschappelijk verklaren.’

Maar dat is eenvoudigweg niet waar. We kunnen veel dingen wetenschappelijk verklaren, maar daarmee verdwijnt de noodzaak van een God niet. Hoe beter we de wonderen begrijpen, of hoe beter we de wetenschappelijke feiten begrijpen, hoe meer we zien dat het wonderbaarlijk is. Hoe meer we zien dat zoiets niet zomaar gebeurd kan zijn en niet zonder een ontwerper ontworpen kan zijn. Het bewijst ons alleen maar des te meer dat er een God is. De wetenschap is er niet in geslaagd de noodzaak om in God te geloven weg te nemen.

31

Het embryo als door God gewild leven

Maar hij vermeldt natuurlijk:

zij alle werden in Uw boek beschreven,

PSALMEN 139:16

Dat wil zeggen dat van tevoren bepaald was dat ze tot bestaan zouden komen, nog voordat ze in de baarmoeder gevormd werden. Dit zou mensen iets moeten zeggen wanneer ze proberen te bepalen of een embryo wel of niet een mens is, en of een embryo terecht geaborteerd kan worden zonder te verhinderen dat een mensenleven tot ontwikkeling komt.

Hier wordt in wezen gezegd dat ieder deel van het embryo in Gods boek geschreven stond, nog voordat het ook maar enigszins gevormd was. Dat wil zeggen: Hij had de bestelling al uitgeschreven. Hij had een inkooporder uitgeschreven om deze mens te laten leveren. Zelfs voordat hij in de baarmoeder werd vervaardigd, lag de blauwdruk

ervoor al klaar. Hij was al besteld. Als hij geaborteerd wordt, is dat natuurlijk een mensenleven waarvan God, nog voordat het ooit verwekt was, had bepaald dat het tot leven moest komen, dat het op zijn minst werkelijk verwekt moest worden, en waarvan Hij wilde dat het geboren zou worden.

Maar de zonden van mensen zouden dat natuurlijk kunnen veranderen. Ze veranderen echter niet de eeuwige bestemming van dat embryo, want God verlangde ernaar dat dat embryo behouden zou worden. Ik geloof dat een geaborteerde baby een levende ziel en een behouden ziel is. Hoe verschrikkelijk abortus ook is, één troost is dat de behoudenis van geaborteerde baby's — dat geloof ik althans — als gegarandeerd kan worden beschouwd. Van baby's die geboren worden, is immers niet altijd gegarandeerd dat ze opgroeien en behouden worden. Dat rechtvaardigt abortus beslist op geen enkele manier, maar het is wel een kleine troost, aangezien we weten dat er miljoenen geaborteerd worden.

In vers 17 en 18 wordt eenvoudigweg gezegd dat Gods gedachten, of de feiten die Hij over mij kent —

Daarom, hoe kostbaar zijn mij Uw gedachten, o God, hoe machtig groot is hun aantal. Zou ik ze tellen? Zij zijn talrijker dan korrels zand; ontwaak ik, dan ben ik nog bij U.

PSALMEN 139:17-18

of:

voor mij zo talrijk en kostbaar zijn dat de som ervan niet te tellen is. Alles wat God over mij weet: als je iedere gedachte die God over mij heeft zou kunnen opschrijven, alles wat Hij over mij weet, alle bijzonderheden — hoeveel atomen er in mijn lichaam zijn, hoeveel moleculen, hoeveel eiwitten, hoeveel aminozuren — dan zou geen enkele lijst alles kunnen bevatten wat Hij over mij weet. De som van de gedachten die Hij over ons heeft, is groter dan wat geteld kan worden, talrijker dan het zand.

En hij zegt:

Als ik wakker word, ben ik nog steeds bij u.

Dat lijkt een misplaatste uitspraak. Je zou verwachten dat die eerder aan het einde van vers 12 thuishoort, waar hij het erover heeft gehad dat Gods aanwezigheid er altijd is, ongeacht waar hij naartoe gaat. Hoe dan ook, hij lijkt te zeggen dat God zelfs wanneer hij slaapt over hem waakt, en dat Gods aanwezigheid er al is wanneer hij wakker wordt.

Vers 19 tot en met 22 kunnen in bepaalde opzichten wat onaangenaam overkomen, omdat hij spreekt over het haten van mensen en over haten met een volkomen haat. Wat misschien nog verrassender is dan dat hij dit zegt, is dat hij aan het einde van de psalm zegt:

Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart, beproef mij en ken mijn gedachten. Zie of er bij mij een schadelijke weg is en leid mij op de eeuwige weg.

PSALMEN 139:23-24

32

David over het haten van Gods vijanden

Wij zouden kunnen denken: 'Er is duidelijk een goddeloze weg in hem. Hij haat mensen. Jezus zei dat we onze vijanden moeten liefhebben.' En toch zei David niet dat hij zijn vijanden haatte. Hij zei dat hij Gods vijanden haatte. Dat is een heel belangrijk onderscheid.

Ik zeg niet dat wij moeten leren mensen te haten. Maar we weten wel dat een van de psalmen die we hebben gelezen, zei:

U die de HEERE liefhebt, haat het kwade. Hij bewaart de ziel van Zijn gunstelingen, Hij redt hen uit de hand van de goddelozen.

PSALMEN 97:10

David belooft eenvoudigweg dat hij Gods kant zal kiezen tegenover het kwaad. We hebben hem dit eerder zien doen in Psalm 111. Hij zei:

Wie bedrog pleegt, zal binnen mijn huis niet verblijven. Wie leugens spreekt, zal voor mijn ogen geen stand houden.

PSALMEN 101:7

Maar bedenk dat hij als koning sprak. Hij zei in wezen dat hij geen enkel compromis met het kwaad zou toestaan, zelfs niet als hij daar als koning enig voordeel van zou kunnen hebben.

Bepaalde goddeloze mannen zijn waardevol om aan je kant te hebben als je een politiek ambt bekleedt. Maar hij zei dat hij helemaal geen gelegenheidsverbonden met goddeloze mannen zal sluiten. Hij zal hen mijden. Hij haat hen omdat zij God haten, niet omdat zij zijn vijanden zijn, maar omdat zij Gods vijanden zijn. Hij haat hen met een volkomen haat. Dat moet betekenen dat er helemaal geen zelfzucht in zit. Het is niet iets onzuivers. Het is meer alsof hij Gods gevoelens hierover overneemt. De Bijbel spreekt duidelijk over mensen die God haat. Er staat in Maleachi:

Ik heb u liefgehad, zegt de HEERE, maar u zegt: Waarin hebt U ons liefgehad? Was Ezau niet de broer van Jakob? spreekt de HEERE. Toch heb Ik Jakob liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat. Ik heb zijn bergen gemaakt tot een woestijn, en zijn erfelijk bezit prijsgegeven aan de jakhalzen van de woestijn.

MALEACHI 1:2-3

Maleachi hoofdstuk 1 zegt:

Toch heb Ik Jakob liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat.

MALEACHI 1:2-3

In Spreuken staat dat er zes of zeven dingen zijn die God haat, en sommige van de genoemde dingen zijn mensen.

een valse getuige die leugens blaast, en die tussen broeders
twisten teweegbrengt.

SPREUKEN 6:19

Dat is een mens die tweedracht zaait onder broeders. Hij is een van de dingen die God haat. Er zijn mensen die God haat.

Nu haat Hij hen in de ene betekenis. In een andere betekenis heeft Hij hen lief. Hij heeft hen lief in de zin dat Hij liever heeft dat zij behouden worden. Hij wenst dat zij behouden zouden worden. Hij is bereid elk offer te brengen opdat zij behouden worden. Toch verwerpen zij Zijn behoud. Ze spugen Hem in het gezicht. Ze wijzen al Zijn liefde af. Hij weet dat velen van hen dat tot hun dood zullen doen en Zijn behoud nooit zullen aannemen. In feite werpen ze Zijn liefde van zich af en verdienen daardoor in plaats daarvan Zijn haat.

Nu is God langzaam tot toorn en rijk aan barmhartigheid, maar de Bijbel geeft aan dat Gods toorn niet voor altijd zal worden ingehouden. Hij heeft mensen lief, zelfs vijanden van Hem. Dat blijkt duidelijk uit het geval van de apostel Paulus. Toen hij Gods vijand was, had God hem nog steeds lief en zocht Hij hem op. En dat heeft Hij bij veel grote misdadigers gedaan. Maar dat betekent niet dat er geen mensen zijn tegenover wie God vanwege hun goddeloosheid een afkerige houding heeft aangenomen, en vanwege hun keuze om volledig en voorgoed tegen God in opstand te komen.

33

Psalm 140: gebed om bescherming

Ik wil nog één Psalm lezen. Ik zal er niet erg veel over zeggen. Het is weer een van die Psalmen van David waarin hij om bevrijding van vijanden roept. Die lijkt inhoudelijk en naar de geest natuurlijk op veel van de andere Psalmen van David die we hebben gelezen.

Red mij, HEERE, van slechte mensen. Bescherm mij tegen de mannen van geweld, die veel kwaad in hun hart bedenken, elke dag samscholen om te strijden. Zij scherpen hun tong als een slang, addervergif is onder hun lippen. Sela Bewaar mij, HEERE, voor de handen van de goddeloze. Bescherm mij tegen mannen van geweld, die mijn voeten denken weg te stoten. De hoogmoedigen verborgen een strik voor mij en touwen. Zij spanden een net langs de weg, valstrikken zetten zij voor mij. Sela

PSALMEN 140:2-6

Het woord 'gin' duidt een bepaald soort val aan.

Ze hebben een val voor me gezet.

Ik heb tegen de HEERE gezegd: U bent mijn God, neem, HEERE, mijn luide smeekbeden ter ore. HEERE Heere, kracht van mijn heil, U hebt mijn hoofd beschut op de dag van de strijd.

PSALMEN 140:7-8

Dit betekent waarschijnlijk dat Hij een beschermende bedekking over hem heen legde, zodat hij in de strijd niet gewond raakte.

HEERE, vervul de wensen van de goddeloze niet, laat zijn boze plannen niet lukken; zij zouden zich trots verheffen. Sela Het hoofd van wie mij omringen — laat het kwaad van zijn lippen hemzelf bedekken. Vurige kolen moeten over hen uitgestort worden. O God, doe hen vallen in het vuur, in diepe kuilen, zodat zij niet meer opstaan.

PSALMEN 140:9-11

Dit is een van de vervloekingsuitspraken in de Psalmen.

Een man met een boze tong houdt op de aarde geen stand, een man van geweld — laat onheil hem vangen, totdat hij helemaal verdreven is. Ik weet dat de HEERE de rechtszaak van de ellendige en het recht van de armen zal behartigen. Voorzeker, de rechtvaardigen zullen Uw Naam loven, de oprechten zullen voor Uw aangezicht wonen.

PSALMEN 140:12-14

De uitspraak dat de oprechten in Gods tegenwoordigheid zullen wonen, herinnert ons aan Psalm 15 en Psalm 24, waar staat:

Hij die oprecht wandelt en gerechtigheid beoefent, die met zijn hart de waarheid spreekt.

PSALMEN 15:2

Het verwijst naar de karaktereigenschappen van degenen die ervoor in aanmerking zouden komen om in voortdurende, ononderbroken gemeenschap met God te zijn.

De laatste uitspraken, de verzen 12 en 13, zijn zoals zoveel andere de afsluitende uitspraken waarin hij zijn vertrouwen in God uitspreekt, hoewel de omstandigheden nog niet zijn veranderd. Hij roept nog steeds om hulp, maar toch spreekt hij zijn volledige vertrouwen uit dat God voor zijn recht zal opkomen en zijn zaak zal behartigen.

De vervloekingen waar hij in de verzen 8 tot en met 11 om vraagt, zijn vervloekingen die tegen het kwaad worden uitgesproken. Ze lijken niet uit zelfzucht voort te komen, al zijn de mensen over wie hij onheil afroept natuurlijk wel mensen die onheil over hem hebben afgeroepen. Maar hij vraagt God deze dingen niet alleen vanuit een gevoel van persoonlijke wraak. In feite probeert hij te voorkomen dat de goddelozen zichzelf verheffen. Vers 8 zegt:

zodat ze zich niet verheffen.

In vers 11 staat:

Laat iemand die kwaadspreekt geen vaste voet aan de grond krijgen. Hij beseft dat het slecht zal aflopen voor de aarde en voor de zaak van God wanneer de goddelozen gezag bekleden. En dat was wat er gebeurde: de goddelozen probeerden blijkbaar gezag over hem te krijgen, hoewel hij de rechtmatige koning was.

Het Koninkrijk van God zal niet op aarde zichtbaar zijn en Zijn wil zal niet op aarde gedaan worden als de goddelozen vaste voet krijgen. Daarom roept hij in feite om de vernietiging van de goddelozen, zodat zulke dingen niet gebeuren. Hij bekommert zich meer om de zaak van God dan om zijn eigen persoonlijke wraak. Dat is het geval met zoveel van die vloekpsalmen, waarschijnlijk met allemaal.

We komen hierop terug en zullen, denk ik, de Psalmen waarschijnlijk afronden.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Psalmen 135:1
- Psalmen 135:2-4

- Psalmen 135:5
- Psalmen 135:6-11
- Psalmen 135:12-14
- Psalmen 90:13
- Genesis 6:6
- Psalmen 115:4-8
- Psalmen 135:15-20
- Psalmen 135:21
- Psalmen 136:1-26
- 2 Kronieken 20:21
- Mattheüs 6:9
- Psalmen 137:4
- Psalmen 138:1-8
- Spreuken 27:7
- Psalmen 138:1
- Psalmen 138:2
- Handelingen 4:12
- Filippenzen 2:10
- Openbaring 19:13
- Johannes 1:1
- Johannes 1:14
- 1 Petrus 1:10-12
- Exodus 33:18
- Exodus 33:19-23
- Exodus 34:6-7
- Psalmen 138:2-9
- 2 Korinthe 12:9
- 2 Korinthe 12:9-10
- Psalmen 138:4
- Psalmen 138:5
- Psalmen 138:6
- Psalmen 138:7
- Psalmen 23:4
- Filippenzen 1:6

- Filippenzen 2:13
- Psalmen 37:24
- Psalmen 139:1-6
- Psalmen 139:13
- Psalmen 139:13-16
- Psalmen 139:16
- Psalmen 139:1
- Psalmen 131:2
- Markus 14:30
- Exodus 4:21
- Jesaja 55:8-9
- Psalmen 139:2-5
- Psalmen 139:7
- Psalmen 139:9
- Psalmen 139:14
- Psalmen 139:17-18
- Psalmen 139:23-24
- Psalmen 97:10
- Psalmen 101:7
- Maleachi 1:2-3
- Spreuken 6:19
- Psalmen 140:2-6
- Psalmen 140:7-8
- Psalmen 140:9-11
- Psalmen 140:12-14
- Psalmen 15:2

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.